

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

Domácí násilí - negativní sociální jev

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Hana HRUŠKOVIČOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milan VENCLÍK, MBA

Znojmo, 2012

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem uvedenou bakalářskou práci s názvem *Domácí násilí – negativní sociální jev* vypracovala samostatně pod vedením Ing. Milana Venclíka, MBA a uvedla v ní všechny literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy Soukromé vysoké školy ekonomické Znojmo.

V Náměšti nad Oslavou dne 30.4.2012

.....

Podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu Ing. Milanu Venclíkovi, MBA za odborné vedení a cenné připomínky k vypracování mé bakalářské práce.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Hana HRUŠKOVIČOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Domácí násilí - negativní sociální jev
Název (v angličtině)	Domestic Violence - negative social phenomenon

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Cílem práce je zmapovat obecné informace a srozumitelně analyzovat problematiku domácího násilí ze společenského úhlu pohledu. Práce uvádí, co to je domácí násilí, jeho druhy a specifika, příčiny jeho vzniku, důsledky a dále opatření, jak se mu bránit a rovněž další možné návrhy řešení ke zmírnění tohoto negativního sociálního jevu.

Postup práce :

1. Diagnóza problému, specifika a formy domácího násilí.
2. Příčiny a důsledky domácího násilí, rizikové faktory, vybrané sociologické teorie.
3. Existující opatření v rámci legislativy ČR, projekty a kampaně proti domácímu násilí.
4. Vlastní návrhy na řešení problematiky domácího násilí s přihlédnutím na zkušenosti v zemích EU.

Metody:

Důkladné prostudování co nejširšího spektra odborné literatury a dalších dostupných zdrojů zaměřených k danému tématu a následná srozumitelná deskripce problematiky domácího násilí, přehledná analýza existujících opatření a další podněty a návrhy získané na základě řešení situace v zahraničí, případně další možná řešení.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. CONWAYOVÁ, L.H. *Domácí násilí*. Vyd.1. v Praze : Albatros, 2007, 234 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
2. KRALÍČKOVÁ, Z.; DAVID, R. *Rodinné bydlení a domácí násilí*. Právní fórum, Praha, ČR : Aspi, a.s., 2008, od s. 429 - 436, 8 s. ISSN 1214-7966.
3. MARVANOVÁ, B.; VARGOVÁ, B.; POKORNÁ, D.; TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Praha : Lindt, 2008, 160 s. ISBN 978-80-86131-76-4.
4. PONĚŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Vyd. 1. v Praze : Triton, 2005. 226 s. ISBN 80-7254-593-0.
5. ROSA. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci* [online]. 2006, [cit. 21.května 2011]. Dostupný z WWW: http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/zlom_manual.pdf.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2012

Hana HRUŠKOVICHOVÁ
autor

Prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
rektor SVŠE Znojmo

Ing. Milan VENCLÍK
vedoucí bakalářské práce

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce se zabývá problematiku domácího násilí ze společenského úhlu pohledu. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena na deskripci a vysvětlení základních faktů a specifí, které tento negativní jev provází a jsou pro něj charakteristické. Praktická část se následně zabývá řešením problematiky domácího násilí z hlediska právního rámce České republiky a činnosti pomáhajících organizací. Jsou zde vyzdvihnuty nejznámější kampaně a projekty a rovněž zkušenosti z ostatních zemí Evropské unie. Dotazníkovým šetřením je proveden průzkum povědomí obyvatel malé obce o problematice domácího násilí a v závěru poté navržena doporučení ke zlepšení informovanosti a povědomí občanů o této problematice.

Klíčová slova : domácí násilí, ohrožená osoba, násilná osoba, prevence

Abstract

This bachelor work is focused on the issues of domestic violence from the point of view of the society. The work is divided into the two parts, theoretical and practical. The theoretical part is focused on description and explanation of general facts and specifics, which follow this negative phenomenon and are typical for it. The practical part then deals with domestic violence solution considering the legal system of the Czech republic and activities of supporting organizations, the best known campaigns and projects are emphasised and also the experience of other European Union countries. The survey is made through the questionnaire that tries to find out the knowledge of little town inhabitants considering the topic of domestic violence and finally there are suggestions how to raise public awareness of the topic.

Keywords : Domestic violence, person in danger, violent person, prevention

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce a metodika	10
3	Teoretická část	11
3.1	Diagnóza problému	11
3.2	Znaky a specifika domácího násilí.....	13
3.3	Formy domácího násilí	15
3.4	Mýty o domácím násilí	18
3.5	Příčiny	20
3.6	Cyklus domácího násilí.....	22
3.7	Násilné osoby.....	24
3.7.1	Zdroje agresivity	24
3.7.2	Muži jako násilné osoby	26
3.7.3	Charakteristické vlastnosti násilných osob	28
3.8	Osoby ohrožené domácím násilím.....	29
3.8.1	Ženy jako oběti domácího násilí.....	29
3.8.2	Muži jako osoby ohrožené domácím násilím	29
3.8.3	LGBT jako osoby ohrožené domácím násilím	30
3.8.4	Děti jako osoby ohrožené domácím násilím.....	30
3.8.5	Senioři jako osoby ohrožené domácím násilím	30
3.9	Důsledky domácího násilí.....	31
3.10	Diagnostika domácího násilí.....	33
3.11	Na závěr teoretické části	34
4	Praktická část	35
4.1	Právní rámec domácího násilí v České republice	35
4.1.1	Policie České republiky	36
4.1.2	Soud	37
4.1.3	Intervenční centra	38
4.2	Pomáhající organizace , projekty a kampaně.....	41
4.2.1	Pomáhající organizace	41
4.2.2	Vybrané projekty	42
4.2.3	Nejznámější kampaně	44
4.3	Dotazníkové šetření	46
4.3.1	Výstupy z dotazníkového šetření.....	47
4.3.2	Shrnutí výstupů z dotazníkového šetření.....	54
4.4	Činnost Intervenčního centra v kraji Vysočina.....	55
4.5	Zkušenosti z ostatních zemí	57
4.6	Informační kampaň v malém městě.....	60
4.7	Doporučení vyplývající z informační kampaně.....	64
5	Závěr	65
6	Použité zdroje	67
7	Seznamy	69
8	Přílohy.....	70

1 Úvod

„Člověčenství není stav, v němž přicházíme na svět, je to důstojnost, kterou je třeba teprve získat.“

Jean Vercors

V současné době se pojem domácího násilí stává stále častěji diskutovaným tématem. Špatné zacházení nejen s partnery, ale i s dětmi a seniory nabývá čím dál větších rozměrů, stává se čím dál více nebezpečným. Bohužel, tento závažný společenský fenomén se nevyhýbá žádné společenské vrstvě, nemá na něj vliv vzdělání, věk ani výše příjmu.

Jedná se o negativní společenský jev, formu násilí, která je před zraky veřejnosti důkladně skrytá, odehrává se za zavřenými dveřmi domovů a je problémem, který se dnes týká téměř všech států světa, ať už více či méně vyspělých. Dokonce existují kultury, ve kterých má muž nadvládu nad ženou a násilí zde bývá společností tolerováno. Bití a fyzické trestání je zde pokládáno za zcela přijatelné, normální.

Domácí násilí má řadu podob, od fyzického napadání partnera, dětí, prarodičů či zdravotně postižených jedinců v rodině až po útoky psychické, které mnohdy zanechávají na týraném jedinci mnohem hlubší stopy.

Bohužel nejde o nějaký specifický jev, který by byl neobyčejný pouze nyní v současné době. K domácímu násilí docházelo již dávno v minulosti a trestání žen, které nebyly „poslušné“, bylo po celá staletí tolerováno. Vždyť poslušnost ženy vůči muži byla formulována již biblí v Novém zákoně, ve středověku pak manžel přebíral po otci právo k „výchově“ své ženy, k čemž patřily i fyzické tresty. V novověku vztahy mužů a žen získávaly již výrazněji určitý partnerský charakter, rozdíl autority a moci mužů a žen nebyl až tak výrazně kodifikován. Partnerské násilí bylo považováno za soukromou záležitost, avšak již méně tolerováno a společnost si konečně začínala stále více uvědomovat, že nejde jen o problém jednotlivců, ale problém celospolečenský, se kterým musíme začít bojovat a nesmíme před ním zavírat oči.

I když by se dalo očekávat, že s rostoucí emancipací ve společnosti se počet týraných žen začne úměrně snižovat, není tomu tak. Na světlo se dostávají neuvěřitelné příběhy úspěšných i vzdělaných žen, které bývají v domácím prostředí ponižovány, krutě byty a sexuálně zneužívány. Dokladem existence domácího násilí jsou i četné případy kolem nás. Většinou se o nich dozvídáme až po vyhocení celé situace ze sdělovacích prostředků, kdy často dojde k trestnému činu ze strany pachatele, někdy však i oběti.

Svým životem za manželství s tyranem zaplatila např. Irena Neffová, dcera spisovatele Ondřeje Neffa, nebo známá brněnská spisovatelka Simona Monyová. Právě její smrt ovlivnila i můj výběr tématu bakalářské práce. Simona Monyová se při psaní svých příběhů plných vášně, intrik, žárlivosti, lstí a pomstychtivosti netajila tím že často vycházela ze svého skutečného života a z chování postav v reálném světě kolem sebe. Všechny tyto příběhy vyvolávají otázku, proč si ženy nechávají od svých partnerů dlouhodobě ubližovat, proč vše trpí z lásky k dětem, ale i k násilnému partnerovi, proč věří, že se partner změní, proč je okolí nevěšmavé. Otázek je spousta.

Ačkoli mohou mnozí z nás vnímat tento negativní společenský fenomén pouze okrajově, domácí násilí představuje v současné době velmi závažný celospolečenský problém, se kterým je třeba bojovat. A bojovat všemi dostupnými prostředky.

2 Cíl práce a metodika

V této bakalářské práci se snažím zmapovat obecné informace a srozumitelně analyzovat problematiku domácího násilí ze společenského úhlu pohledu a navrhnout další účinná opatření ke zmírnění tohoto negativního sociálního jevu v naší společnosti.

V teoretické části se zabývám diagnózou tohoto jevu, uvádím, co je domácí násilí, jeho specifika, formy a rovněž odkryvám příčiny jeho vzniku dle různých sociologických teorií. Popisuji základní fakta o násilných a ohrožených osobách, s důrazem na ženy jako oběti domácího násilí. Metodou rešerší, důkladným prostudováním co nejširšího spektra odborné literatury a dalších dostupných zdrojů zaměřených k danému tématu se snažím následně provést srozumitelnou deskripci problematiky domácího násilí s vytyčením nejdůležitějších faktů tohoto negativního společenského jevu.

Cílem praktické části této bakalářské práce je přehledná analýza existujících opatření v rámci legislativy České republiky, projektů a kampaní vládních i nevládních organizací zabývajících se touto problematikou. Formou dotazníkového šetření se pokusím zjistit, zda jsou o problematice domácího násilí dostatečně informováni také obyvatelé malé obce a jakým způsobem jsou široké veřejnosti předkládány informace od organizace, která se problematikou domácího násilí zabývá. Předložím také existující opatření a návrhy k řešení tohoto negativního sociálního jevu získané na základě komparace v ostatních zemích Evropské unie, které by mohly přispět k lepšímu postupu v boji proti problematice domácího násilí v naší společnosti. Na základě zjištěných skutečností zpracuji podklady pro informační kampaň v malém městě, která bude mít za úkol seznámit s problematikou domácího násilí obyvatele obce a jejího okolí a doporučím další podnětné návrhy k řešení zmíněné problematiky.

3 Teoretická část

Teoretická část vymezuje diagnostiku problému domácího násilí, kdy uvádí, co se domácím násilím v naší společnosti rozumí, jeho specifika a znaky a rovněž jak domácí násilí rozeznat. Po vymezení forem domácího násilí jsou popsány mýty o domácím násilí a popírání tohoto závažného jevu, příčiny jeho vzniku a cyklus, v jakém domácí násilí probíhá. Dále se věnuji specifikaci násilných osob, nejčastějším zdrojům agrese a rovněž zde popisují (kromě žen ohrožených domácím násilím) i další ohrožené skupiny, které může tento závažný společenský jev postihnout. V závěru je popsána diagnostická metoda vyhodnocující rizika hrozby násilí v partnerských vztazích.

3.1 Diagnóza problému

Když se řekne slovo domov, většině z nás se vybaví lidé, kteří nás mají rádi a které máme rádi my. Vnímáme jej jako místo bezpečí a jistoty, kde nás naši blízcí akceptují takové, jací jsme, a tak rodinné vztahy tvoří významnou součást našeho života. Avšak realita bývá někdy jiná a soužití v rodině má mnohdy velmi málo společného s ideálem až kýčovitě šťastné rodiny, jakou známe z televizních reklam nebo románů „červené knihovny“. Domov bývá často idealizován, avšak rodina může být i „*zdrojem obrovského napětí, přivádět lidi k zoufalství nebo je naplňovat značnou úzkostí a pocitem viny*“ (Giddens, 1999, s.174). Soužití s některými členy rodiny se tak může stát doslova „noční můrou“. Významný sociolog Antony Giddens poukazuje na to, že k násilí v rodinném kruhu dochází statisticky mnohem častěji než na ulici (Giddens, 1999, s.177). Z toho plyne, že pravděpodobně budeme zraněni nebo fyzicky anebo jinak napadeni v prostředí svého domova osobou, kterou důvěrně známe, než kdekoli jinde. Podle pracovníků občanského sdružení Rosa, což je známá pražská organizace zabývající se pomocí týraným ženám, je domácí násilí „*jednou z nejrozšířenějších forem násilí, která je však nejvíce podceňována a nejméně kontrolovatelná, neboť se odehrává skrytě a opakovaně mimo kontrolu veřejnosti (za zavřenými dveřmi domácností), tedy se odehrává beze svědků a mezi osobami, které k sobě mají (či měly) blízký vztah. Navíc se jedná snad o jediný trestný čin*

či přestupek, v jehož případě pachatel neopouští místo činu – díky určité toleranci totiž neočekává, že by za své chování mohl být odsouzen či potrestán“ (Rosa, 2006).

„Jednoduchá definice domácího násilí neexistuje. Termín domácí se používá proto, aby naznačil, že se násilí odehrává v osobním vztahu. Často k němu dochází mezi manželi nebo mezi lidmi, kteří spolu žijí. Někdy je možné definici rozšířit i na další rodinné příslušníky“ (Conwayová, 2007, s.13). Obecně lze shrnout, že domácím násilím se označuje týrání a násilné jednání, které se odehrává mezi blízkými osobami ve společné domácnosti a kdy jeden z partnerů způsobuje strach u druhého partnera. Použitím moci tak násilný partner kontroluje a ovládá chování partnera druhého.

Ačkoliv mnozí z nás vnímají závažnost tohoto problému pouze okrajově, problematika domácího násilí představuje v současnosti závažný negativní sociální jev, s nímž je třeba bojovat všemi možnými dostupnými prostředky. Podle dostupné literatury a zkušeností odborníků se domácí násilí objevuje mezi lidmi všech úrovní sociálního postavení, nezávisle na vzdělání, ekonomické situaci, rase či příslušnosti k etnickým skupinám atd. Dle publikace s názvem Domácí násilí je násilí v rodině „nepřehlédnutelnou realitou i v naší společnosti, neboť v České republice se podle provedených sociologických šetření (STEM, 2001, 2006) odehrává násilí v každé čtvrté rodině. Přitom ještě na počátku devadesátých let 20. století se náš stát řadil k těm zemím, pro něž jako by domácí násilí neexistovalo. Postupně se však situace začala významně měnit a na konci milénia se o tomto jevu začalo otevřeně hovořit jako o zásadním společenském problému, který vyžaduje ze strany státu zvýšenou pozornost“ (Ševčík a kol., 2011, s.7). Z informací získaných reprezentativním výzkumem provedeným v r. 2003 v České republice Sociologickým ústavem Akademie věd ČR a Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38% žen (Pikálková, 2004). S ohledem na zjištěnou skutečnost, že ženy tvoří až 95% obětí partnerského násilí, je domácí násilí v řadě mezinárodních deklamací považováno za jednu z forem násilí na ženách. Občanské sdružení Rosa ve svých materiálech také uvádí, že podle definice OSN je „násilím na ženách míněn každý projev rodově podmíněného násilí, který má nebo by mohl mít za následek tělesnou, sexuální nebo psychickou újmu nebo utrpení žen, včetně hrozby takovými činy, zastrasování a úmyslného omezování svobody, a to jak ve veřejném nebo soukromém životě“ (Rosa, 2006). Mnoha odborníky zabývajícími se fenoménem

domácího násilí bylo rovněž zjištěno, že přibližně 16% případů domácího násilí bývá odhaleno, naopak zbylé čtyři pětiny pověstné špičky ledovce zůstávají utajeny.

Domácí násilí má vždy určitý průběh, svou historii. Velice často bývá zpočátku nenápadné, začíná „pouhým“ psychickým znevažováním, kontrolou partnera, izolací nejen od zbytku rodiny, přátel, ale později i společnosti, ponižováním. Prvních příznaků a signálů si budoucí oběť nemusí vůbec všimnout, přesto, i když si v budoucnu situaci dokáže připustit a uvědomí si negativní chování ze strany svého partnera, není často vůbec schopná a v mnoha případech i ochotná se bránit. Její situaci totiž komplikuje právě blízký vztah k pachateli, ale může to být např. i pocit bezmocnosti a bezradnosti. Velkou roli zde hraje nejen citová blízkost, ale často i ekonomická závislost. Naproti tomu pachatel domácího násilí může mít (a často mívá) tzv. „dvojí tvář“, kdy násilně se chová pouze doma, avšak vůči svému okolí, ve společnosti, se může jevit zcela jinak, někdy i jako velice sympatická osobnost. Důležitý je i fakt, že k domácímu násilí nedochází neustále, střídají se totiž období násilí a relativního klidu, fáze násilí mívá stupňující tendenci.

Mnohdy je domácí násilí rovněž zaměňováno s partnerskou hádkou nebo partnerskou či manželskou rozepří, ovšem skutečnost je jiná. Jde totiž o to, že při hádce nebo rozepří stojí proti sobě dvě podobně rovnocenné, rovnoprávné osoby, které jsou přibližně ve stejném postavení a vyměňují si své názory a postoje. Naopak v případě domácího násilí to je na jedné straně bezmocná a vystrašená oběť obávající se zcela oprávněně trestu či napadení a na straně druhé pachatel, který se právě použitím moci, psychického a fyzického násilí snaží svou oběť ovládat a donutit k tomu, co chce pouze on (Buriánek, 2006).

3.2 Znaky a specifika domácího násilí

Jak již bylo uvedeno, i když se v rodině vyskytne nějaký násilný incident, nemusí se vždy jednat o domácí násilí. K tomu, aby se jednalo o případ domácího násilí, musí být naplněny všechny čtyři definiční znaky domácího násilí. Jestliže některý ze znaků chybí, zvažuje se jiná podoba rodinného problému než je domácí násilí. Avšak se vši pravděpodobností bude chybějící znak brzy doplněn a proces tohoto negativního sociálního jevu odstartován (Šedivá a kol., 2007).

Aliance proti domácímu násilí, což je skupina odborníků, která vznikla na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v r. 2002 z iniciativy Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR, a.s., vymezuje definiční znaky domácího násilí následovně :

- Opakování a dlouhodobost, z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.
- Eskalace, od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné, domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
- Neveřejnost, probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly (Ševčík a kol., 2011, s.38).

Česká forenzní psychologka Ludmila Čírtková zdůrazňuje, že pro identifikaci domácího násilí je důležitá přítomnost všech základních znaků, tyto vymezuje následovně :

- Výskyt incidentů, tj. přítomnost všech forem násilí (fyzického, psychického, sexuálního, sociálního, ekonomického) mezi blízkými osobami ve společném obydlí.
- Trvalá a neměnná diferenciací rolí na ohroženou osobu (oběť) a násilnou osobu (pachatele).
- Opakování incidentů.
- Eskalace ve frekvenci a intenzitě násilí, avšak tento znak autorka zpochybňuje a poukazuje na to, že stupňování (eskalace) jako diagnostické kritérium je spojeno s původními feministickými koncepcemi domácího násilí, které poukazovaly spíše na klasickou verzi domácího násilí typu intimní terorismus. V současnosti tedy není již eskalace jednoznačně přijímána jako jeden z definičních znaků, nýbrž jako rizikový faktor.

Za klíčový znak považuje L. Čírtková hlavně diferenciací rolí aktérů na osobu násilnou a osobu ohroženou, kdy tato ohrožená osoba ve všech incidentech zastává stále stejnou roli, přičemž naopak násilná osoba trvale zastává roli agresora - tyрана (Čírtková, 2006).

Ve všech případech domácího násilí jde vždy o kontrolu a moc. Násilná osoba má kontrolu a mocenskou převahu nad ohroženou osobou, „*používá svoji moc a snaží se oběť donutit k tomu, co chce*“ (Huňková, Voňková, 2004, s.58).

3.3 Formy domácího násilí

Všechny formy domácího násilí mívají většinou společný cíl, tím je získání moci a udržení si plné kontroly nad svým partnerem, a to množstvím různých technik, ať už psychických nebo fyzických jako je bití či týrání.

I když podoby domácího násilí nejsou v literatuře dosud sjednoceny (většinou každý autor má vlastní pojetí typologie), lze přesto identifikovat dle Naděždy Špatenkové a Drahomíra Ševčíka několik základních forem domácího násilí :

Fyzické násilí

Vzhledem ke svým následkům je nejvíce viditelnou a nejhrubší formou domácího násilí. Násilný jedinec využívá své fyzické síly nebo její hrozby k zastrašení, ohrožení nebo poškození jiné osoby. K fyzickému násilí lze řadit celé spektrum chování, jehož cílem je ublížit, zastrašit, záměrně přivodit bolest a fyzické utrpení až po útok přímo ohrožující zdraví a někdy dokonce i život. K takovému jednání patří tedy např. bití, kopance, facky, škrcení, rány pěstí nebo jiné fyzické útoky, ohrožování zbraní apod. Může být namířeno nejen proti své oběti, ale i osobě jí blízké nebo také např. vůči jejímu zvířeti.

Psychické násilí

Může být také označeno jako psychologické, emocionální či citové. Podstatou je vyvolání duševního strádání, utrpení, duševní úzkosti, bolesti nebo strasti. Některé formy psychického násilí mohou být záměrně propracovány do sociálně přijatelných, proto obtížně rozeznatelných forem. A protože navíc nezanechává žádné na první pohled viditelné stopy, obtížně se prokazuje, i když může mít nakonec daleko horší dopad na svou oběť než násilí fyzické. Ohrožená osoba mívá malou sebeúctu (hodnocení sebe samého), sebepojetí (představu o sobě), sebevědomí, sebedůvěru. K častým formám psychického násilí patří nadávky, obviňování, ponižování, zesměšňování a znemožňování ve

společnosti, vydírání, odepírání potravy či spánku, vyhrožování zbavením svéprávnosti, únosem dětí atd.

Ekonomické násilí

Některé zdroje používají termín ekonomická kontrola. Jedná se o omezování přístupu k financím, neposkytování prostředků na provoz domácnosti nebo na děti, kontrola nad partnerovými příjmy a výdaji nebo zatajování finanční situace společné domácnosti. Do této kategorie patří rovněž zneužívání věcí druhého nebo neoprávněné nakládání s majetkem ohrožené osoby.

Sociální násilí

Může být označena také jako sociální izolace. Zahrnuje zneužívání dětí a jiných osob jako prostředku nátlaku na ohroženou osobu, zákazy kontaktů s rodinou, přáteli, blízkými osobami a někdy téměř naprostou izolaci, to znamená nemožnost setkávání s jinými lidmi vůbec apod. Násilník získává postupně moc nad svým partnerem, ohroženou osobou, sleduje každý její pohyb, chce ovšem vědět a mít přehled o každé situaci a uděluje zákazy, příkazy nebo vyhrožuje.

Psychické a rovněž ekonomické a sociální násilí bývá typickým rysem hlavně mezigeneračního násilí, tzn. násilí dětí či vnuků vůči svým rodičům nebo prarodičům.

Sexuální násilí

Většina statistik z USA poukazuje na fakt, že třetina až polovina týraných žen byla alespoň jednou, většinou však vícekrát, znásilněna. Dle psychologů Naděždy Šatenkové a Drahomíra Ševčíka lze předpokládat, že v České republice bude situace obdobná. Jako sexuální násilí můžeme označit nedobrovolný sexuální kontakt jakéhokoliv druhu, jakoukoliv situaci, kdy je jedinec nucen k nežádoucím, nebezpečným nebo ponižujícím sexuálním praktikám. I vynucený sex mezi manželi je aktem agrese a násilí, rozhodně se nejedná o plnění tzv. manželských povinností. V případě sexuálního zneužívání se nemusí nutně jednat o uspokojení sexuálního libida násilníka, naopak může být velmi účinným nástrojem ponižení, pokoření a podrobení blízké osoby (Ševčík a kol., 2011, s. 47-51).

Poměrně často se lze také setkat s pokračováním násilného chování ze strany agresora i po ukončení vztahu s jemu blízkou osobou, a to ve formě nežádoucího a mnohdy také nebezpečného pronásledování, vyhrožování a obtěžování. V anglickém jazyce je toto pronásledování označováno jako stalking. Stalking je tedy dle definice psycholožky Čírtkové „úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečnost“ (Čírtková, 2004, s.225). Vůdčím znakem tohoto jednání je v případě ukončení vztahu s násilnou osobou její obsesivní fixace na bývalou ohroženou osobu, kterou systematicky a neustále obtěžuje nevyžádanou pozorností a nátlakem na pokračování již ukončeného vztahu. Ohrožená osoba může být bývalým partnerem systematicky pronásledována, může jí být vyhrožováno ublížením na zdraví jí, případně jejím blízkým či dětem; pronásledovatel rovněž často zanechává znepokojivé telefonní nebo e-mailové zprávy, vyčkává venku před domovem a pracovištěm oběti, zasílá nechtěné dárky či přání.

Takovýto typ chování bývá často u ukončení dlouhotrvajícího vztahu. Čírtková uvádí, že většina případů pronásledování – 72%, se váže na vztahy trvající déle než čtyři roky (Čírtková, 2006). Aktéry kromě bývalého partnera mohou být také jeho rodiče, prarodiče či sourozenci.

Uvedený výčet forem domácího násilí jistě není úplně vyčerpávající, ale poskytuje alespoň základní představu o tom, jaké podoby může domácí násilí nabývat. Ohrožené osoby jsou zpravidla konfrontovány s několika formami násilí současně. Násilník často své požadavky a útoky stupňuje a jeho metody k získání a udržení moci bývají nadále propracovanější a rafinovanější.

3.4 Mýty o domácím násilí

Domácí násilí probíhá zpravidla u sociálně slabších vrstev.

Domácí násilí se vyskytuje ve všech společenských skupinách, a to nezávisle na ekonomické situaci a vzdělání pachatele nebo oběti.

Domácí násilí není běžné, týká se pouze několika málo rodin.

Dle reprezentativního výzkumu provedeného v České republice v roce 2003 Sociologickým ústavem AV ČR a Filozofické fakulty UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38% žen (Pikálková, 2004).

Domácím násilím se rozumí spíše hádky, tzv. „italská manželství“.

K případům domácího násilí dochází záměrně a opakovaně. Zde je třeba rozlišit běžný manželský nebo partnerský konflikt, při němž stojí proti sobě dvě osoby ve stejné, rovnoprávné pozici a domácí násilí, kde je to ohrožená osoba - vystrašená oběť a na druhé straně násilník. Domácí násilí navíc není pouze hádkou, neboť kromě psychického teroru ve formě vyhrožování, ponižování, zastrasování apod. dochází často i k brutálnímu fyzickému napadání, které může skončit vážným zraněním s celoživotními následky nebo i dokonce smrtí ohrožené osoby.

Příčinou domácího násilí bývá především alkoholismus partnera.

Hlavní snahou a příčinou domácího násilí je získání kontroly nad svým partnerem. Alkohol může být „spouštěcím prvkem“ nebo sloužit jako výmluva, není ale příčinou násilného chování.

Za domácí násilí si mohou ženy samy, neboť muže provokují.

Řada pachatelů obviňuje z násilí svou oběť, protože není ochotná převzít zodpovědnost za své násilné jednání. Na provokaci k násilí se násilní jedinci vymlouvají celkem často, důvodem k násilí podle nich může být cokoliv, co není zcela dle jejich představ. K násilí v rodině se také uchylují proto, že si to mohou dovolit a chtějí získat nad partnerkou veškerou moc a kontrolu, ovšem omluvou nemůže být ani fakt, že se to týká pouze jejich

vztahu a na veřejnosti se chovají normálně a mohou se okolí dokonce jevit jako bezkonfliktní a sympatičtí jedinci.

Ženy mají násilí ve vztahu rády.

Opět celkem často rozšířený mýtus, navíc podporovaný pornoprůmyslem. Prakticky žádná žena netouží po dlouhodobém soužití, v němž by byla bita, ponižována a psychicky deptána.

Situace nemůže být vážná, jinak by partnerka od násilníka odešla.

Ženy mohou setrvávat ve vztahu s násilníkem z řady důvodů. Často chtějí zachovat dětem úplnou rodinu a mají k partnerovi stále citový vztah, omlouvají jeho jednání a spíše hledají chybu v sobě. Jiným důvodem může být strach z fyzického napadení, zastrašování a vydírání ze strany partnera, pocit bezmoci a beznaděje. Svou roli hraje i ekonomická závislost a mnohdy vynucená izolace od rodiny a přátel. Navíc samotný odchod nemusí domácí násilí úplně vyřešit, protože řada pachatelů se násilí dopouští i nadále a snaží se získat ztracenou moc a kontrolu nad obětí.

Oběť a násilnou osobu lze snadno rozeznat.

Domácí násilí bývá skryto za dveřmi domova po velmi dlouhou dobu, a to i před příbuznými obětí, která se za násilí stydí a také se obává reakce svého násilného partnera. Svá zranění mnohdy maskuje, případně vysvětluje jinými příčinami. Naopak násilní jedinci, jak již bylo uvedeno, se mohou svému okolí jevit jako příjemní a sympatičtí lidé, kteří se ke své partnerce a dětem chovají dobře. Násilí se totiž dopouštějí pouze doma, v soukromí, a tak se vlastně chovají jako „doktor Jeckyll a pan Hyde“.

Pomoc obětem násilí znesnadňují nejen mýty o domácím násilí, ale také **popírání tohoto závažného jevu**. To probíhá na několika úrovních :

- popírání existence domácího násilí (žádný takový problém ve skutečnosti neexistuje)
- popírání závažnosti domácího násilí (problém sice existuje, ale není zdaleka tak závažný)
- popírání řešitelnosti tohoto negativního společenského jevu - s tímto problémem se nedá nic dělat, rodina si musí udělat pořádek sama (Rosa, 2006).

3.5 Příčiny

Proč existuje ve společnosti domácí násilí vysvětlují různé sociologické teorie. V současné době jsou odbornou veřejností preferovány ty, které zveřejňuje ve svém projektu Mezinárodní výzkum násilí na ženách v ČR z roku 2003 docent Jiří Buriánek ze Sociologického ústavu Akademie věd ČR :

Teorie sociálního učení

Dle této teorie je rodina primární sociální skupinou, kde si její členové osvojují určité role a kde se děti učí, jak se vyrovnávat s různými druhy stresových situací, frustrací a krizí. Většinou je rovněž rodina prvním místem, kde má jedinec zkušenost s agresivitou a násilím. Jedinci se tak vlastně učí nejen osvojovat si násilné chování, ale i to, jak násilí ospravedlnit a racionalizovat, a to jak před ostatními, tak i sami před sebou. Podle této teorie jsou tak tyto osoby více náchylné k užití násilí v pozdějším věku ve své nové rodině než ty, jež takovou zkušenost nemají nebo ji mají pouze minimální. Jako klíčový se zde jeví předpoklad, že děti týrané či zneužívané v dětství, nebo ty, které byly svědky násilí mezi rodiči, se budou s vyšší pravděpodobností násilně chovat i v dospělosti (Pikálková, 2004).

Situační teorie/teorie napětí

Tato teorie vysvětluje, proč je násilí v některých situacích užíváno a v jiných ne, a to na základě dvou hlavních faktorů. Prvním faktorem je strukturální stres s nedostatkem „vyrovnávacích“ mechanismů v rodině, příkladem je často prokazovaný vztah mezi nízkým příjmem a výskytem násilí v rodině, který poukazuje na to, že významným faktorem vzniku násilí ve vztahu je nedostatek ekonomických zdrojů. Mnoho vědců je také přesvědčeno, že v současných vyspělých konzumních společnostech je násilí normativní. Společnost akceptující násilí ve veřejných sférách života zvyšuje násilné tendence uvnitř rodin a jedinci se tak učí užívat násilí jak expresivně, tak instrumentálně jako prostředek vyrovnání se s určitou stresovou situací. V některých sociálních vrstvách může být dokonce násilí prohlášeno za legitimní a uznáváno jako adekvátní reakce. V násilné společnosti se tak kdokoli může stát agresorem nebo obětí. Pokud je tedy násilí společností tolerováno, přebírají někteří jedinci představu, že násilí je efektivní strategií k dosažení svého cíle (Pikálková, 2004).

Naopak současně existují hypotézy o tom, že násilí generované uvnitř rodiny vede k vytvoření násilné společnosti. Násilí je způsob života, který začíná doma, rozšiřuje se do ulic a ovlivňuje život každého z nás (Roy, 1977, s.52).

Teorie sociální směny

Stručně řečeno, tato teorie je postavena na předpokladu, že fenomén násilí na ženách a dětech v rámci rodiny se řídí podle principu „nákladů a zisku“, tzn. násilí je použito v případě, kdy „odměna“ za toto chování je pro jedince vyšší než „náklady“, tzn. použití násilí.

Sociobiologická teorie

Tato teorie nám vysvětluje, že násilí je výsledkem potenciálu reprodukčního úspěchu dětí a vložených rodičovských investic. Děti, které nejsou genetickými potomky rodičů - nevlastní či adoptované děti, nebo ty s nízkým reprodukčním potenciálem - děti mentálně retardované či fyzicky postižené, tak mají vyšší pravděpodobnost stát se obětí násilí.

Feministické teorie

Tyto teorie zdůrazňují takové faktory, jako je nadřazenost (nadvláda) mužů a nedostatek kontroly nad reprodukčním procesem. Tyto okolnosti tak podporují ženskou submisivitu, kdy násilí je ženami trpně přijímáno jako sociální a biologické dědictví vedoucí k takovému chování žen, jež umožňuje, aby násilí ze strany mužů nadále přetrvávalo. Rovněž ekonomické a sociální procesy ve společnosti fungují takovým způsobem, že přímo i nepřímo podporují patriarchální uspořádání společnosti, které se projevuje ve všech společenských institucích, tzv. vzorec systematického násilí na ženách (Pikálková, 2004).

3.6 Cyklus domácího násilí

Domácí násilí má určitý typický vzorec chování, určitý cyklus, který jako první popsala americká socioložka Leonore Walkerová. Tento cyklus nám určuje kontext a dynamiku domácího násilí a prvky jednotlivých fází. Autorka identifikuje čtyři fáze cyklu domácího násilí, jejichž délka se při každém dalším cyklu zkracuje. Každá fáze se vyznačuje charakteristickým chováním násilné osoby, fyzickému násilí zpravidla předchází emocionální a psychická forma násilí, které rovněž fyzické násilí doprovází (Walker, 1984).

Fáze napětí

V této fázi dochází k tzv. „houstnutí atmosféry“, špatné komunikaci mezi partnery, kdy násilná osoba bývá evidentně podrážděná, vše neustále kritizuje a neguje. Násilí v této fázi má spíše podobu pasivní agrese, později se začínají objevovat nadávky a křik. Ohrožená osoba začíná pociťovat strach a snaží se předejít agresivním výbuchům násilníka, chová se submisivně a pokouší se mu ve všem vyhovět. Také trpí pocity viny, že se málo snaží, je neschopná a nesnaží se dostatečně zamezit napětí. Bohužel i přes všechnu snahu snížit napětí ve vztahu propukne v následující fázi násilí v plné míře.

Fáze násilí

Násilí propuká v plné míře, kdy incidenty ze strany násilníka už nemají pouze podobu emocionálního a psychického týrání, ale již přímo fyzického násilí. Dochází k rozbíjení věcí, zastrasování a dlouhodobému tyranizování, fyzickým atakům ohrožené osoby. Oběť pociťuje intenzivní pocity strachu, úzkosti, bezmoci a zoufalství, často je i fyzicky poškozena a musí být ošetřena lékařem. Časem se však násilí ještě stupňuje, protože oběť má strach i pocit studu násilné chování nahlásit na policii či na sociálním odboru, a tak si je násilník jistý, že jeho chování pro něj má pouze minimální nebo žádné sociální důsledky a používá násilí jako přijatelný prostředek kontroly a donucování.

Fáze usmiřování

Může být označena i jako fáze líbáněk. Násilník si zde uvědomuje, že oběť by mohla vztah s ním ukončit, ale nechce nad ní ztratit moc a kontrolu, a tak mění strategii. Začíná se oběti omlouvat a slibuje, že nic podobného se již nebude opakovat, slibuje, že se změní

a polepší, dává najevo lítost, předstírá smutek. Svou náklonností tak vyvolá u týrané osoby pocit, že vše již bude dobré a situace se nebude opakovat, násilník se změní. V případě neúspěchu této taktiky následuje vyhrožování sebevraždou, případně násilník svaluje odpovědnost za výbuch násilí na ohroženou osobu.

Fáze klidu

Také je někdy považována za součást třetí fáze cyklu, za fázi usmíření. Je charakteristická relativním klidem bez výraznějších incidentů, bez ponižování a zastrašování oběti, která doufá, že násilí již bylo zažehnáno. Avšak problémy nadále přetrvávají a postupně se kumulují, až opětovně přerostou ve fázi napětí (Walker, 1984).

Celý cyklus domácího násilí se opakuje obvykle tak dlouho, dokud není nějakým způsobem přerušeno, může trvat různou dobu, třeba i roky či desítky let. Někteří autoři poukazují na to, že většina případů domácího násilí má vzestupný charakter, popisují tento cyklus spíše jako spirálu, nikoli jako kruh.

3.7 Násilné osoby

Vymezit násilnou osobu jako osobu agresivní je hodně zjednodušující, i když pojmy násilí a agrese bývají běžně zaměňovány a užívány jako synonyma. Za násilí se označuje jakékoliv záměrné ubližování, jakákoliv agrese. Násilí se tedy definuje shodně jako agrese, rozdíl je ale v závažnosti následků. Termín domácí agrese se však prakticky vůbec nepoužívá, i když je zřejmé, že domácí násilí je agrese v domácím prostředí (Lovaš, 2010, s.13).

„Proč se někteří lidé chovají násilně a jiní ne, je obtížné vysvětlit. Příčiny násilného chování mohou být různé. Násilí nemá jedinou příčinu : pro některé je násilí životním stylem, další jím reagují na stres, někteří mohou být predisponováni specifickou strukturou osobnosti apod.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s.61).

3.7.1 Zdroje agresivity

Přes zdánlivou vnější podobnost tedy není agrese jako agrese. Pro lepší porozumění je nutné pokusit se dešifrovat především její zdroje, protože bez toho lze jen těžko nalézt vhodnou a účinnou pomoc jak pro ohroženou osobu, tak mnohdy i agresora samotného. Jako nejčastější typy zdrojů agresivity se většinou uvádí :

Zdroj agresivity spočívá v trvalém osobnostním založení.

V této souvislosti můžeme hovořit také o agresivní psychopatii, kdy zdrojem může být jak dědičnost nebo výchova, tak i vlivy okolí a řada dalších faktorů. Právě pro tento typ agresivity je typické, že se projevuje i v jiných vztazích, násilníkově chování bývá hrubě nepřiměřené podnětům a zastrašuje svou obětí. Ataky agresivního chování se projevují poměrně často, mnohdy jde o permanentní týrání a chybí jakýkoliv náhled vlastní viny, protože agresor dokáže své jednání vždy dobře zdůvodnit a svalit vinu na partnera. Také chybí lítost, omluva, snaha agresí kompenzovat vlídností či dobrým chováním. Pozastavit agresora může pouze strach z důsledků, pasivita oběti jeho jednání jen posiluje.

Zdrojem agresivního jednání jsou drobná mozková poškození, případně určité epileptické změny.

Tato drobná mozková poškození mohou být u násilné osoby vyvolány předporodními nebo porodními traumaty, ale i úrazy hlavy, stavy bezvědomí, horečnatými onemocněními nebo intoxikacemi. Atakům agrese tohoto typu předchází dle odborníků jakási „aura“ – stav spojený se zrychleným dýcháním a změnou barvy pokožky v obličejové části, poté následuje krátký výbuch a poměrně rychlé zklidnění. Násilná osoba může mít na své jednání amnézii, výpadek paměti. Může si být svého agresivního jednání i vědoma, pak je schopna se omluvit a připustit vlastní vinu. Tato příčina chování agresora, pokud se prokáže odborníkem na elektroencefalitickém vyšetření, se dá většinou úspěšně léčit a často úplně odstranit.

Zdroje agrese jsou dyadické, tzn. podílí se na nich jak agresor, tak i ohrožená osoba.

Psycholog Petr Šmolka uvádí, že existuje něco jako „životní scénář“ oběti. Je možné jej nalézt u osob, které svého partnera provokují poznámkami na jeho základní hodnoty, sebeúctu apod., ale i u těch, které agrese vyvolávají až neskutečnou vlastní pasivitou. V pozadí některých těchto agresivních projevů může být i nepřiměřené a dlouhodobé potlačování vznikajících tenzí, kdy potom zcela náhle může přijít nečekaný výbuch.

U prvního typu agrese je prvotním krokem chránit oběť násilníka, v případě fyzického poškození je ošetřující lékař napadené osoby povinen nahlásit případ policii, která pak může zakročit dle zákona. U druhého typu agresí je vhodné kontaktovat přes ošetřujícího lékaře neurologa nebo psychiatra, u třetího typu zkusit vyhledat pomoc v rodinné poradně či u psychologa nápomocného s nácvikem uvolňování dlouhodobé tenze a různých relaxačních cvičení.

Velkým problémem zde však bývá strach z agresora nebo obava z ostudy, kdy především první typ agresora s tímto faktem často počítá a čím déle bude jeho násilné chování akceptováno, tím destruktivnějších forem bude jeho agresivita nabývat (Mach, 1999, s.57-58).

Alkohol a drogy.

Násilné osoby nezářídka před incidentem konzumují alkohol, popř. jiné drogy, někdy ve snaze uklidnit se a nebo naopak, aby se posilnily a získaly odvahu. Vzájemný vztah mezi konzumací alkoholu či drog a násilím může být různými zdroji vysvětlen odlišně. Některé hypotézy uvádějí, že alkohol spouští agresivní jednání a fantazie, jiné zas vysvětlují, že pouze umožňuje násilí tím, že redukuje zábrany agresora a rovněž tak strach ze sociálních a fyzických následků agrese. V neposlední řadě se konzumace alkoholu či drog používá jako oblíbené alibi pro násilné chování, protože agresori mají tendenci přisuzovat toto násilné chování alkoholu a ne osobě, která ho požíla, tedy sobě. Dle Naděždy Špatenkové tak „*alkohol či drogy představují přijatelnou výmluvu pro násilné chování, aniž by byl jedinec sociálně stigmatizován*“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s.63-64).

3.7.2 Muži jako násilné osoby

Téměř všechny výzkumy poukazují na to, že v případě domácího násilí je typickou násilnou osobou muž a typickou ohroženou osobou žena, jeho partnerka. Domácího násilí se tedy signifikantně dle odborníků dopouštějí nejčastěji muži s následujícími charakteristikami :

Muži, kteří vyrůstali v násilných domácnostech.

Tyto osoby byly s největší pravděpodobností samy obětí násilného chování v dětství, nebo byli svědky takového chování, např. otec bil před nimi matku, a nebo se setkaly s jinými blízkými osobami s násilným chováním.

Muži vyznávající „tradiční“ hodnoty a rozdělení genderových rolí.

Někteří muži si myslí, že mají právo trestat své ženy, protože jsou jim nadřazení a tudíž mohou své ženy občas bít či jinak jim ubližovat, je to pro ně typická součást jejich mužské role.

Muži vykazující problematické sexuální chování.

Sex nevnímají jako formu vyvrcholení láskyplného vztahu mezi mužem a ženou, nýbrž jako akt moci, kdy si budují a posilují svou nadřazenost a dominanci vůči partnerce. Často

preferují různé perverzní sexuální praktiky i přes značnou nelibost své partnerky nebo bývají promiskuitní.

Muži s násilnickými sklony.

Akceptují násilné chování jako zcela normální a přijatelný způsob řešení problémů. Bývají zaujati zbraněmi, bojovými sporty, násilnými filmy, mohou ubližovat zvířatům.

Muži „dvojitá tvář“ (tzv. „doktor Jeckyll a pan Hyde“).

V některých případech vystupují jako pozorné, starostlivé a dobromyslné osoby, jindy jsou to muži vulgární, nenávidní, agresivní a despotičtí. Takovéto vystupování může být pro jejich partnerky a ostatní členy domácnosti značně obtížně identifikovatelné a matoucí, protože každý den se odehrává podle jiného scénáře, muž se chová pokaždé jinak. Rozpolcená osobnost většinou před cizími osobami vystupuje jako vzorný, ohleduplný a hodný partner a otec či jiný člen rodiny a osobám ohroženým domácím násilím jejich okolí často jejich situaci nevěří.

Muž chovající se jako malé dítě.

Tito muži bývají pasivní, závislí a touží, aby o ně bylo dokonale pečováno, ale přitom zároveň toto své chování vnímají jako slabost a mají vztek sami na sebe. Hněv na svoji osobu pak přetransformují do fyzického útoku vůči svým blízkým, partnerce či dětem.

Nejsou schopni převzít zodpovědnost.

Ze své neschopnosti obviňují druhé a také často nevěří, že by jejich násilné jednání mohlo mít nějaké negativní důsledky (Ševčík, 2011, s.71-72).

3.7.3 Charakteristické vlastnosti násilných osob

Osobnost a charakter agresora může jeho chování poněkud objasnit, přesto však nesou plnou zodpovědnost za své násilné jednání bez ohledu na tlaky a vlivy, kterým jsou vystaveny. Výzkumy ukazují, že mnoho násilných jedinců má řadu podobných vlastností, mezi které patří zejména :

- nízké sebevědomí a sebehodnocení
- pocit neschopnosti, nedocenění a malého uznání ze strany okolí
- sklon vinit ze svých činů jiné, svalování viny na partnerku
- víru ve stereotypní genderové rozdělení rolí
- žárlivost na partnera, pocit méněcennosti
- neschopnost vyrovnat se se stresovými situacemi
- nepřipravenost a neochota nést následky svého násilného chování

Některý muž může mít některé z těchto uvedených negativních vlastností, přesto se však nemusí násilně chovat. Někdy je zapotřebí ještě jiných faktorů, aby k domácímu násilí docházelo, např. propuštění ze zaměstnání a dlouhodobá nezaměstnanost, špatná ekonomická situace rodiny apod. (Conwayová, 2007, s.52-53).

3.8 Osoby ohrožené domácím násilím

Domácí násilí, jak již bylo uvedeno, je násilí mezi osobami sdílejícími společnou domácnost, nejčastěji mezi partnery. V partnerském soužití může jít nejen o heterosexuální partnery, ale i homosexuální, popř. bisexuální a zpočátku nemusí vůbec nic nasvědčovat tomu, že ve vztahu dojde k násilí, protože lidé určitě nevstupují do vztahů, aby byli týráni a zneužíváni. Násilí do vztahu může proniknout naráz a nečekaně v důsledku nějakého významného spouštěcího faktoru (např. ztráta zaměstnání apod.), avšak častěji se to děje nenápadně a plíživě.

3.8.1 Ženy jako oběti domácího násilí

Ženy jsou nejčastějším terčem domácího násilí, je proto pochopitelné, že zájem odborníků se upíná hlavně k nim. Domácí násilí nejčastěji probíhá mezi mužem a ženou v těchto partnerských relacích :

- manžel a manželka
- druh a družka
- partner a partnerka
- bývalí manželé nebo partneři (tzv. “expartnerské násilí“)

Rozhodnutí o definitivním odchodu z násilného vztahu může trvat dlouho a na několik pokusů, žena totiž odchodem neztrácí pouze vztah, ale daleko více. Do hry vstupují děti, společné majetko-právní závazky, společné přátelské vztahy a jiné okolnosti. Mnoho žen se bojí osamělosti a samoty a také často nemívají dostatečnou sociální oporu od ostatních blízkých osob. Samotné opuštění násilného vztahu bývá pro ženy skutečně nejnebezpečnějším okamžikem, protože dle průzkumů právě tehdy dochází k nejzávažnějším násilným aktům, fyzickým napadením, včetně pokusů o vraždu.

3.8.2 Muži jako osoby ohrožené domácím násilím

Dle všech dosud realizovaných výzkumů je patrné, že muži mají na rozdíl od žen daleko menší pravděpodobnost stát se obětí domácího násilí. Muži jako osoby ohrožené domácím

násilím mají lepší přístup k finančním prostředkům než ženy, obvykle mívají vlastní bydlení a zaměstnání, proto mají větší šanci opustit násilný vztah.

3.8.3. LGBT jako osoby ohrožené domácím násilím

Obětí domácího násilí mohou být rovněž členové nejrůznějších minorit, např. LGBT, což je označení pro lesby, gaye, bisexuály a transgenderové osoby. Značně specifické zde bývá intimní násilí páchané partnery, ale i psychické a emocionální násilí, znevažování ze strany rodiny, příbuzných a užšího okolí.

3.8.4 Děti jako osoby ohrožené domácím násilím

Téměř ve všech rodinách, v nichž se odehrává násilí mezi rodiči, vyrůstají nezletilé děti a neuspořádaná rodinná situace pro ně bývá vždy těžkým traumatizujícím zážitkem. Děti tak mohou být přímými i nepřímými oběťmi domácího násilí. Negativní důsledky domácího násilí se projevují především v přenesených vzorcích chování, kdy děti převezmou negativní vzorce chování dospělých a považují násilí za přijatelný způsob jednání.

3.8.5 Senioři jako osoby ohrožené domácím násilím

Dostupné oficiální statistiky udávají jen malou iniciaci tohoto jevu, avšak skutečnost bude spíše taková, že oznámené případy představují pouze vrchol pověstného ledovce a výskyt násilí může být poměrně vysoký. Násilí na seniorech se velmi obtížně prokazuje, protože dotčené osoby se za ně stydí a nebo v důsledku nemoci, demence apod. nejsou schopni násilí rozpoznat a oznámit. Nejčastějšími násilnými osobami zde bývají dospělé děti či vnuci. Senioři na nich bývají různým způsobem závislí a i přes různá příkoří k nim mají citově ambivalentní a projektivní vztah (Ševčík, 2011, s.81-126).

3.9 Důsledky domácího násilí

Domácí násilí v každé podobě má silné devastující účinky na fyzický a psychický stav ohrožené osoby. Oběti domácího násilí jsou opakovaně zraňovány fyzicky, psychicky nebo sexuálně osobou, které na počátku důvěřovaly natolik, že se s ní rozhodly navázat pevný partnerský vztah a sdílet společnou domácnost. V tomto případě se často hovoří o tzv. **mnohonásobné oběti**, je to termín užívaný mnoha psychology ve spojitosti s několika různými formami domácího násilí. Avšak to, co patrně nejvíc paralyzuje oběť domácího násilí, je úzká provázanost a často i závislost na svém partnerovi (Ševčík, 2011, s.42).

Domácí násilí zpravidla nebývá ojedinělým incidentem, ale téměř vždy se jedná o opakované a dlouhodobé ataky. Tato skutečnost vede k tomu, že u obětí domácího násilí dochází nečíslně k rozvoji tzv. **syndromu týrané osoby**, respektive syndromu týraného partnera. „*Syndrom týrané osoby je definován jako soubor specifických charakteristik a důsledků zneužívání, jež vedou ke snížené schopnosti daného jedince efektivně reagovat na prožívané násilí*“ (Ševčík, 2011, s.42). Tento syndrom skládající se z různých projevů lze rozdělit do několika následujících kategorií :

Symptomy posttraumatické stresové poruchy.

U týraných osob se vyvíjejí postupně různé symptomy posttraumatické stresové poruchy, ke kterým se řadí např. znovuprožívání traumatických situací (flashback), poruchy spánku (nepříjemné a agresivní sny) nebo poruchy příjmu potravy. Postižení jedinci bývají emocionálně zcela vyčerpaní a vysílení. Násilí se u nich projevuje úzkostí, strachem, depresemi, pocity viny a studu, jež jsou podobné účinkům tzv. „vymývání mozku“ (brainwashing), kdy jsou tyto osoby izolovány od jakékoliv sociální opory. Můžeme také pozorovat přecitlivělost, zvýšenou vznětlivost, obsesi, nervozitu, paniku, často snížené sebevědomí, a nebo také apatii a netečnost. Týrané osoby nejsou často schopny spontánně ventilovat své emoce, zejména negativní jako je vztek a hněv. Snaží se vyhýbat jakýmkoli konfliktům, zejména při jednání s autoritou se projevují až nápadně vstřícně, neprůbojně až submisivně a snaží se ve všem bez námitek vyhovět. Často lze také identifikovat zvýšenou úroveň pocitů bezmoci, strachu a deprese, ztrátu iluzí ve vztahu ke světu včetně pochybností o sobě. Někdy se rovněž objevuje disociace jako ochranný psychický mechanismus chránící svou oběť před bolestí, ať už fyzickou či psychickou.

Naučená bezmocnost.

Pokud se týrané osobě opakovaně nepodaří ze vztahu s násilníkem odejít nebo si zajistit účinnou pomoc, vyvíjí se u ní stav naučené bezmocnosti, to zn. naučí se ve vztahu s násilnou osobou nějak „přežít“, než aby situaci nějak řešila nebo se z ní snažila uniknout. S tímto rovněž souvisí drasticky snížené sebevědomí, kdy oběť ztrácí respekt sama k sobě. Tato ztráta pocitu vlastní hodnoty je poté doprovázena nerozhodností, velkou nejistotou, ztrátou osobních perspektiv a životních iluzí. Týraná osoba bývá naprosto oddaná svému trýzniteli, mívá pokřivená obvyklá měřítká chování, takže již ani neví, zda je normální vše snášet, nebo naopak jít vyhledat pomoc; vlastně si vůbec není jista ani hodnocením toho, co se kolem ní děje.

Sebezničující zvládací strategie

Pokud týraná osoba v důsledku marných pokusů o ukončení násilí a dlouhodobého setrvání ve vztahu s násilníkem získá pocit, že všechny možnosti situaci řešit selhaly a nemá jinou možnost, než setrvat ve stávajícím násilném vztahu, volí často maladaptivní únikové mechanismy. Sebezničujícími zvládajícími strategiemi se můžou stát např. alkohol, drogy, sebevražedné nebo i vražedné tendence. Sebezničující reakce je možno nalézt především u dlouhotrvajícího týrání a mohou mít jednu či více následujících podob:

- **Popírání viny útočnicka**, kdy oběť omlouvá chování násilné osoby, případně hledá vinu u sebe či ji připisuje nepříznivým životním okolnostem
- **Minimalizace násilí** - oběti domácího násilí popírají vážnost incidentů, manipulují realitu jako formu iluzorní obrany; minimalizace jim pomáhá redukovat obavy z budoucího vývoje a činí situaci snesitelnější.
- **Bagatelizace následků** – týrané osoby zlehčují situaci i nebezpečnost útoků, nechtějí si připustit vážnost situace.
- **Popírání viktimizace** – znamená popírání faktů násilného chování a zneužívání. Oběti zranění vysvětlují jinými důvody, jako např. pád ze schodů, nešikovnost atd.
- **Odmítání možnosti pomoci** – týrané osoby nevidí řešení jejich situace pozitivně, spíše naopak, proto se často brání přijmout pomoc, vnímají ji jako zbytečnou, nepoužitelnou.

Důležitý je ovšem fakt, že syndrom týrané osoby se rozhodně nemusí projevit u každého; také používání pojmu „syndrom“ může vytvářet dojem psychopatologie. V každém případě domácí násilí zhoršuje kvalitu života nejen osob ohrožených domácím násilím, ale i jejich dětí a ostatních přímých aktérů, příbuzných či přátel (Ševčík, 2011, s.42-45).

3.10 Diagnostika domácího násilí

Identifikovat domácí násilí může být někdy velmi těžké, protože řada lidí si nechce připustit, že tento problém se týká právě jich, je to pro ně obtížné či dokonce nepřijatelné. Problém domácího násilí je velmi citlivá záležitost a ukončit násilný vztah bývá značně problematické.

Pracovníci intervenčních center a také policisté používají **diagnostickou metodu SARA DN** (Spousal Risk Assessment), pomocí které identifikují a vyhodnocují rizika hrozby násilí v partnerských vztazích. Jde o soubor otázek, na které osoba ohrožená domácím násilím odpovídá, odpovědi jsou zaznamenány do záznamového archu a následně vyhodnoceny. Výši zmíněného rizika poté stanovuje tazatel na základě vyhodnocení odpovědí a rovněž i na základě vlastního úsudku, jenž si udělal během rozhovoru s ohroženou osobou. Tato metoda podstatně zlepšuje jednotnost a správnost rozhodnutí, vyvažuje subjektivní pocity profesionálů. Tuto kanadskou metodu používají odborně proškolení pracovníci; proškolení provádějí certifikovaní školitelé z Bílého kruhu bezpečí, kteří mají uděleno výhradní povolení od autorů této metody – Randalla Kroppa a Stephena D. Harta, význačných psychologů s dlouholetými zkušenostmi s oběťmi domácího násilí (www.domacinasili.cz).

Avšak je nutno si uvědomit, že i přes zjevné projevy přítomnosti domácího násilí mohou oba účastníci domácího násilí situaci z mnoha důvodů popírat. Proto je třeba i ze strany odborníků mnoho trpělivosti a vstřícnosti, zejména vůči osobě ohrožené domácím násilím, která často potřebuje čas i odvalu se se svou závažnou situací svěřit a následně ji nějakým způsobem řešit. Taktéž je důležitá plná informovanost obou aktérů o negativních důsledcích tohoto násilného vztahu, ohrožené osoby i násilníka. Ohroženou osobu je třeba dále seznámit s využitím služeb odborné pomoci, např. konzultace s pracovníky intervenčního centra, specializované poradny, psychologem a podobně, protože dotčení

jedinci mají zpravidla pouze mizivou šanci vyřešit problém vlastními silami a potřebují nejen praktickou pomoc (právní a materiální), ale i psychickou podporu (Bílý kruh bezpečí, 2007).

3.11 Na závěr teoretické části

V rodinách bychom měli být jeden pro druhého, partneři pro sebe navzájem, rodiče pro děti a děti pro rodiče. Z psychologického hlediska by rodina měla být pro všechny své členy bezpečným zázemím, domovem. Základními pilíři zdravého rodinného fungování je soudržnost rodiny, partnerů, dále přizpůsobivost a dobrá komunikace. V souvislosti s domácím násilím nemůže být o zdravém rodinném či partnerském fungování ani řeči. Soustavný pocit ohrožení, opakované psychické a fyzické zraňování, vynucené přizpůsobování se požadavkům násilníka, direktivní a nadřazená komunikace rozhodně nezakládají soudržnost, ochotu spolupracovat s ostatními členy rodiny, zdravou a vyrovnanou komunikaci.

Velmi důležité je uvědomit si, že **násilí je volba**, protože ti, jež se dopouštějí násilí, se mohou rozhodnout, zda se k násilnému chování uchýlí či ne. Proti násilí musí společnost i sami jednotlivci bojovat, zvládat ho, překonávat, i když tato cesta jistě není jednoduchá, je plná překážek, zvrátů a rozhodnutí. Proto se v další části této bakalářské práce budu mimo jiné věnovat systému pomoci osobám ohroženým domácím násilím, včetně právních možností, poradenství, fungování pomáhajících organizací a vyzdvihnu přínosná opatření z dalších zemí Evropské unie, které bychom mohli aplikovat při řešení problematiky domácího násilí u nás.

4 Praktická část

V praktické části bakalářské práce jednoduše analyzuji opatření na ochranu před domácím násilím v České republice. Po právním rámci ochrany ohrožených osob se zaměřím na práci pomáhajících organizací, vybraných kampaní a projektů podporujících informovanost občanů o této problematice. Pomocí průzkumu dotazníkovým šetřením zjistím, zda jsou přes všechny zmíněné kroky informování o problematice domácího násilí i obyvatelé venkova a budu posuzovat, jakým způsobem jsou organizací zabývajících se pomocí ohroženým osobám předkládány informace veřejnosti v menších obcích. Poté vyzdvihnu účinná opatření, která jsou s úspěchem aplikovaná v jiných zemích Evropské unie. Rovněž navrhnu jednoduchou nízkorozpočtovou informační kampaň pro zvýšení informovanosti občanů v naší obci s následným doporučením pro hlubší osvětu obyvatel malých měst a venkova. V závěru zhodnotím výsledek praktické části této bakalářské práce a dle zjištěných skutečností doporučím další opatření vedoucí k prohloubení a účinnější pomoci v boji proti domácímu násilí.

4.1 Právní rámec domácího násilí v České republice

Česká republika se zařadila mezi státy Evropské unie, které mají ve svém právním řádu uceleně upravenou ochranu ohrožených osob před domácím násilím. Dne 14. března 2006 byl v této souvislosti přijat parlamentem **zákon č.135/2006 Sb.**, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, a to tak, že ochrana osoby ohrožené domácím násilím je založena na principu ochrany ohrožené osoby v jejím přirozeném prostředí.

Uvedený zákon nabyl účinnosti 1.1.2007 a byl dále několikrát novelizován; výsledkem je, že oběť je chráněna veřejnoprávní a soukromoprávní cestou osobně i teritoriálně. Ze společné domácnosti musí tak odejít na přiměřenou dobu násilná osoba, a ne osoba ohrožená domácím násilím, jak tomu ve většině případů do roku 2007, tedy před účinností nového zákona, bylo. Oběť domácího násilí tak získává prostor i čas k vyhodnocení situace a potřebným krokům k jejímu řešení, příp. vyhledání další odborné

pomoci. Přijatý zákon na ochranu osob před domácím násilím má tedy i výrazně preventivní účinek, dříve totiž bylo možné bránit se právní cestou pouze po prokazatelném útoku na zdraví nebo život ohrožené osoby, protože naplnil skutkovou podstatu některého z přestupků, případně trestných činů.

Zákon č.135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím je složen ze tří pilířů ochrany, a ty tvoří :

- Policie České republiky
- Soud
- Intervenční centra

4.1.1 Policie České republiky

Vykázání

Policie je oprávněna po vyhodnocení situace ve společné domácnosti použít institutu **vykázání**. To je postaveno v zákoně tak, že na základě zjištěných skutečností a s ohledem na již předcházející útoky, kdy lze důvodně předpokládat další nebezpečný útok proti životu, zdraví nebo svobodě či útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat násilnou osobu ze společné domácnosti a rovněž tak i z bezprostřední blízkosti společného obydlí. Důležitá je i skutečnost, že policista může po vyhodnocení přítomnosti znaků domácího násilí násilnou osobu vykázat v její nepřítomnosti, a to na dobu deseti dní bez souhlasu a dokonce i s nesouhlasem ohrožené osoby. Lhůta institutu vykázání začíná běžet první den následující po dni, kdy k vykázání došlo a nelze ji žádným způsobem zkrátit.

Povinností vykázané osoby je neprodleně opustit policistou vymezený prostor a zdržet se vstupu do tohoto prostoru, rovněž tak se musí zdržet styku nebo navazování kontaktů s ohroženou osobou. Na výzvu policisty je násilná osoba povinna vydat mu všechny klíče od společného obydlí, které vlastní. Má právo vzít si ze společné domácnosti pouze věci své osobní potřeby, cennosti a osobní doklady, případně předměty nezbytné pro výkon svého povolání. Také má právo ověřit si provedení vykázání, např. na lince tísňového volání 158 a vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání na příslušném místním oddělení policie. V případě, kdy násilná osoba odmítá opustit společnou domácnost nebo jinak maří institut vykázání, může policista přikročit k použití donucovacích prostředků dle

zákona o policii. Případné námítky proti provedení vykázaní může násilník uplatnit do tří dnů ke krajskému policejnímu ředitelství.

Ohrožená osoba je ze zákona policistou poučena o možném návrhu na vydání předběžného opatření dle občanského soudního řádu, dále o možnosti využití psychologické, sociální nebo jiné pomoci obětem domácího násilí a rovněž tak i o následcích v případě uvedení nepravdivých údajů a skutečností, ke kterým je při vykázaní přihlíženo.

Povinností policie je provést u násilné osoby alespoň jednou kontrolu dodržování pravidel vykázaní, a to do tří dnů od vydání tohoto vykázaní. O situaci musí být na základě úředního záznamu neprodleně informován místně příslušný okresní soud a taktéž příslušné intervenční centrum. V případě, kdy ohrožená osoba žije ve společné domácnosti s nezletilým dítětem, musí policista do 24 hodin od vstupu do společného obydlí informovat orgán sociálně - právní ochrany dětí.

4.1.2 Soud

Předběžné opatření je dalším významným institutem na ochranu osob před domácím násilím nařízeného soudem dle § 76b zákona č.99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Cílem tohoto speciálního typu předběžného opatření je zajištění personální a teritoriální ochrany ohrožené osoby. Návrh na vydání předběžného opatření podaný v desetidenní lhůtě policejního vykázaní tento institut vykázaní prodlužuje do doby rozhodnutí soudu o podaném návrhu, nadále tedy trvá policejní ochrana. Příslušný soud musí rozhodnout o návrhu na vydání předběžného opatření do 48 hodin od jeho podání, a to na základě předloženého návrhu a připojení důkazních skutečností. Dle § 74 občanského soudního řádu obecně o předběžném opatření platí, že příslušný soud v případě potřeby nařizuje upravení poměrů účastníků řízení, a to v souvislosti s vážným způsobem ohrožení života, zdraví, svobody nebo lidské důstojnosti osoby ohrožené domácím násilím. Násilná osoba tak dle soudního rozsudku musí opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a nevstupovat do něj, případně se v něm zdržovat, dále se zdržovat setkání s navrhovatelem a rovněž tak se zdržet sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.

Ochranu před domácím násilím zajišťují také veřejnoprávní prostředky. Záležitost, která nedosahuje svou skutkovou podstatou intenzity trestného činu, může být řešena přestupkovou komisí na příslušném městském úřadě jako **přestupek**. Nejčastěji jde o přestupky proti občanskému soužití, přičemž může být uložena násilné osobě pokuta až do výše 20 000 Kč.

Když násilné jednání dosáhne intenzity **trestného činu**, je zahájeno orgány činnými v trestním řízení vyšetřování tohoto činu dle vymezení v zákoně č. 40/2009 trestního zákoníku. Nejčastěji se jedná o trestný čin těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví, omezování osobní svobody, vydírání, znásilnění, týrání osoby ve společné domácnosti, nebezpečné pronásledování, obtěžování. Rozhodnutí o trestním stíhání násilné osoby je svěřeno výhradně do rukou orgánů činných v trestním řízení.

4.1.3 Intervenční centra

Intervenční centra poskytováním sociálních služeb tvoří důležitý pilíř zákona o ochraně osob před domácím násilím a mají v systému nezastupitelnou roli. K účinné pomoci totiž nelze řídit pouze existenci dostatečné právní úpravy, ale musí být vytvořeny i další podmínky pro následnou pomoc osobám ohroženým domácím násilím a tu u nás zajišťují právě intervenční centra s odborně proškolenými a kvalifikovanými odborníky z oblasti sociální práce, práva a psychologie. Na policejní vykazání během této desetidenní lhůty tak přímo ze zákona č.108/2006 Sb. o sociálních službách navazuje sociálně - právní a psychologická pomoc zaměstnanců intervenčního centra ohrožené osobě.

Intervenční centra u nás působí ve spolupráci s policií a dalšími institucemi ve všech krajských městech, z důvodu lepší dostupnosti pro oběti domácího násilí jsou zřizována také detašovaná pracoviště i na dalších místech v kraji. Tato centra jsou nápomocna osobám ohroženým domácím násilím při řešení jejich krizové životní situace a k návratu k normálnímu životu, tzn. životu bez násilí.

V současnosti je v České republice 17 intervenčních center, většina jich je sdružena v Asociaci pracovníků intervenčních center České republiky. Zpravidla sídlí v krajských městech, některá z nich mají kvůli větší dostupnosti pro své klienty zajištěna detašovaná

a kontaktní pracoviště i v jiných místech, zejména bývalých okresních městech (např. v Ústeckém a Karlovarském kraji).

Intervenční centra poskytují klientům tyto **formy služeb** :

- **ambulantní** - tyto služby jsou poskytovány v prostředí intervenčního centra.
- **terénní** - tato forma služby je poskytována v závažných případech, většinou v souvislosti s vykááním násilné osoby ze společného obydlí v domácnosti ohrožené osoby, případně na jiném místě určeném ohroženou osobou, ale i ve zdravotnickém zařízení a podobně. Při této formě návštěvy musí být u klienta z bezpečnostních důvodů přítomni vždy dva pracovníci intervenčního centra.
- **pobytové** - pokud má intervenční centrum vhodné podmínky, ať už technické či prostorové, je v souladu se zákonem ohroženým osobám nabídnuto ubytování a zajištění stravy. V případě, kdy není v možnostech centra tyto služby zajistit, musí mít intervenční centrum sjednáno ubytování u jiné instituce, kde má již předem v případě potřeby nachystané krizové lůžko. Většinou tomu tak bývá v ústavech sociální péče, azylových domech, charitách a podobně.

Následná pomoc pro ohrožené osoby

Intervenční centrum zajišťuje nebo zprostředkovává ohroženým osobám taktéž následnou pomoc, a to zdravotní, sociální, psychologickou a právní. Rovněž je zajištěna spolupráce a vzájemná informovanost mezi dalšími intervenčními centry a dalšími organizacemi, jako je např. Policie ČR, obecní policie, orgány sociálně - právní ochrany dětí, další poskytovatelé sociálních služeb a další. Všechny tyto služby jsou intervenčním centrem poskytovány dobrovolně, to znamená, že ohrožená osoba se může rozhodnout, zda těchto služeb využije či nikoliv.

První kontakt centra s ohroženou osobou probíhá zpravidla telefonicky po vykáání násilné osoby policií, kdy pracovník centra vysvětlí svému klientovi zákonný postup a nabídne jí využití služeb intervenčního centra k tomu, aby se mohla ve své nelehké situaci zorientovat a posoudit další postup obrany vůči násilníkovi. V případě nemožnosti navázání kontaktu telefonicky je klientovi zaslána nabídka využití služeb písemně.

Služby pro tzv. nízkoprahové klienty

Intervenční centrum nabízí své služby také osobám, které sice dosud nekontaktovaly kvůli domácímu násilí policii, ale přesto se cítí být násilím ohroženy.

Služby pro tzv. zachránce

Služba je rovněž určena osobám, které jsou nějakým způsobem domácím násilím konfrontovány, setkali se s touto formou násilí ve svém blízkém okolí, jako je např. rodina, zaměstnání, sousedství atd. Tito klienti chtějí zpravidla ohrožené osobě pomoci a nějakým způsobem tuto situaci také řešit.

Všechny aktivity pracovníků intervenčního centra jsou zaměřeny na co nejlepší řešení nelehké životní situace svého klienta, jsou poskytovány bezplatně a pokud si klient přeje, i anonymně. Cílem je zaktivizovat své klienty tak, aby byli schopni, pokud možno, svou situaci řešit co nejvíce samostatně, využívali přitom své přirozené sociální prostředí a také další veřejnosti dostupné služby a především převzali zodpovědnost za řešení svých problémů.

Tabulka č. 1. Počet vykázaní v České republice za rok 2011

KRAJ	měsíc												2011	celkem v letech				Celkem 2007-11
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		2007	2008	2009	2010	
Jihočeský	8	5	3	5	4	9	7	4	9	7	7	4	72	50	37	35	84	278
Jihomoravský	7	16	16	7	11	10	9	5	8	13	8	8	118	82	72	82	87	441
Karlovarský	19	10	11	17	13	8	9	10	13	8	8	11	137	32	46	49	79	343
Královéhradecký	6	1	3	1	3	2	2	3	6	1	8	9	45	34	22	16	44	161
Liberecký	4	10	9	6	6	9	7	4	4	6	7	10	82	30	36	68	62	278
Moravskoslezský	15	9	8	11	14	9	14	7	18	9	7	14	135	213	110	111	108	677
Olomoucký	5	10	7	13	12	8	13	9	11	4	7	13	112	44	35	43	61	295
Pardubický	7	10	8	12	7	7	5	5	8	7	5	11	92	61	39	44	73	309
Plzeňský	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	2	23	16	22	14	27	102
Hlavní město Praha	8	9	10	6	9	9	10	11	14	10	12	15	123	59	34	48	104	368
Středočeský	3	10	11	7	11	14	16	7	10	8	12	12	121	79	67	59	64	390
Ústecký	10	19	19	22	19	16	17	19	11	24	14	12	202	81	87	134	133	637
Vysočina	8	3	3	1	6	3	5	1	4	3	4	1	42	32	26	39	51	190
Zlínský	10	14	18	10	10	7	6	6	12	11	9	13	126	49	46	36	81	338
CELKEM VYKÁZÁNÍ	111	128	128	120	127	113	123	93	130	112	110	135	1430	862	679	778	1058	4807

Zdroj : Vlastní zpracování na základě zjištěných údajů

K tomu, aby činnost institucí včleněná do uvedeného právního rámce dostatečně fungovala, je v rámci interdisciplinárního přístupu důležitá spolupráce s co nejširším spektrem ostatních institucí, jako jsou orgány veřejné správy, samosprávy, různé pomáhající organizace, neziskové organizace, charity, krizová centra, azylové domy a další. Bohužel dle sdělení pracovníků pomáhajících organizací tomu tak v mnoha případech není a skutečně zde lze najít velké rezervy ve zlepšení koordinace a prohloubení spolupráce všech zainteresovaných institucí. Hlavním cílem by tak mělo být zavedení jednotného postupu při řešení případů domácího násilí, vzájemná informovanost a vybudování ještě účinnějšího systému na ochranu obětí domácího násilí.

Rovněž legislativní úpravu reagující na problematiku domácího násilí nelze stále ještě považovat za dostačující. Jedním z kroků systémového řešení této problematiky je Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2010 – 2014, který má za cíl mimo jiné zlepšení systémového a koncepčního přístupu a rozšíření nabídky služeb pro ohrožené osoby. Na základě komparace situace v jednotlivých zemích je doporučeno vytvoření nejen druhových standardů práce s osobami postiženými domácím násilím, ale i druhotných standardů pro utajené azylové domy. Právě zvláštní charakter utajeného azylového pobytu je třeba zohlednit i v legislativě.

4.2 Pomáhající organizace , projekty a kampaně

4.2.1 Pomáhající organizace

V boji proti domácímu násilí působí v České republice rovněž pomáhající organizace jako jsou občanská sdružení, nevládní neziskové organizace, nadace, poradenská centra či konzultační střediska. Jejich hlavním cílem je pomáhat obětem domácího násilí prostřednictvím registrovaných sociálních služeb. Usilují o zlepšení systému pomoci obětem a ohroženým osobám a jejich dětem; součástí je odborné specializované poradenství a komplexní pomoc, jako je krizová intervence, sociálně - terapeutické poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu a někdy telefonická krizová pomoc a právní poradenství.

Jednou z neznámějších organizací zabývajících se partnerským násilím na ženách obecně je nestátní nezisková organizace **ROSA** v Praze, která vznikla v roce 1993 a poskytuje

komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí (je to např. krizová intervence, sociálně - terapeutické poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu a telefonická krizová pomoc pro všechny oběti domácího násilí). Rosa může nabídnout i krizové ubytování v azylových domech s utajenou adresou, v případě plné kapacity hledá pro své klienty ubytování v azylových domech jiných zřizovatelů. V Informačním a poradenském centru této organizace bylo v letech 1998-2010 poskytnuto celkem 10542 konzultací 2180 ženám. Azylový dům Rosa pomohl v letech 1998-2010 celkem 206 ženám a 237 dětem. Od roku 1998 do roku 2010 zde bylo poskytnuto 16607 krizových telefonických intervencí.

V Praze působí ještě jiné organizace zabývající se domácím násilím obecně, např. významná organizace **Bílý kruh bezpečí**, dále **La Strada ČR**, **Elektra**, **ProFem**, **Acorus**, **RIAPS** a další.

V rámci mimopražských organizací je možno požádat o radu či pomoc např. v **Poradně pro ženy v tísní** se sídlem v Brně, v **Poradně pro ženy a dívky v nouzi Eva** v Českých Budějovicích či kontaktovat poradny **Bílého kruhu bezpečí** v Olomouci, Ostravě, Brně, Plzni a Pardubicích. Radu po telefonu poskytuje např. **Linka bezpečí**, **Linka Bezpečí dětí a mládeže**, **Senior linka**, **Růžová linka**, **NOSTOP linka důvěry** a **Dona linka**.

Církevní organizace v České republice poskytují především azylovou pomoc – ubytování v krizi. Příkladem je **Charita ČR**, která provozuje větší počet azylových domů pro matky s dětmi v nouzi po celé ČR.

4.2.2 Vybrané projekty

V roce 1991 začal realizovat Bílý kruh bezpečí za podpory společnosti Philip Morris ČR (která plnila roli zodpovědného sociálního investora) více než pětiletý systémový projekt s názvem „**Prevence domácího násilí – změna praxe a legislativy v ČR**“. Impulsem k projektu byly empirické poznatky z poraden Bílého kruhu bezpečí (dále BKB), především vysoký počet klientů ohrožených domácí násilím a zjištění, že v podstatě neexistují systémové reakce na státní úrovni. BKB na základě svého odborného zázemí a kontaktům s podobnými organizacemi v Evropě zpracoval strategii a taktiku vedoucí ke změně situace v naší republice.

Celý pětiletý projekt byl zahájen i ukončen reprezentativním výzkumem agentury STEM a zmapoval tak situaci v oblasti domácího násilí v ČR. Na základě provedeného výzkumu se potvrdil vysoký výskyt tohoto nebezpečného fenoménu v naší společnosti. V rámci aktivit realizovaného projektu byla do provozu uvedena Dona linka poskytující telefonickou pomoc obětem domácího násilí, proběhla řada osvětových kampaní zaměřených nejen na širokou, ale i odbornou veřejnost a vznikla Aliance proti domácímu násilí. Tato aliance, jejímiž členy bylo několik osob z řad ministrů, hejtmanů, poslanců, neziskového a podnikatelského sektoru, pracovala společně s expertní skupinou složenou ze soudců, psychologů, policistů legislativců na koordinaci kroků vedoucích zejména ke změně legislativy. Tento unikátní výsledek, kdy došlo ke změně legislativy i praxe v boji proti domácímu násilí, nabyl od 1. ledna 2007 konkrétní podoby v účinnosti zákona na ochranu před domácím násilím v ČR (135/206Sb.).

Hodnocení projektu nezávislým auditem, poskytovateli grantů a dotací, sociálním investorem a dalšími supervizity bylo velmi pozitivní jak po stránce plnění cílů tohoto projektu, tak i po stránce hospodárného zacházení se svěřenými prostředky, proto byl projekt BKB v oblasti domácího násilí v září 2007 oceněn národní cenou ECPA pro nejlepší realizovaný projekt proti domácímu násilí v ČR.

Dalším významným počinem je možno nazvat charitativní projekt „**AVON proti domácímu násilí**“, který vznikl s cílem zlepšit postavení žen v české společnosti, zlepšit informovanost o problematice domácího násilí a spolupracovat s jinými organizacemi a odborníky kompetentními řešit tuto problematiku. Naplnit cíle projektu pomáhají také ambasadorky tohoto projektu – světově známé modelky Daniela Peštová a Adriana Sklenaříková Karembeu společně s partnerem projektu – společností ACORUS. Součástí činnosti společnosti AVON je rovněž získávání finančních prostředků na podporu konkrétních projektů a přímé pomoci v boji proti domácímu násilí prodejem speciálního symbolu tohoto boje - „Náramku odhodlání“ a současným šířením osvěty v rámci svého katalogu výrobků.

Projekt „**Tiché svědkyně**“ připomíná ženy, které byly zabity svým manželem právě v důsledku domácího násilí. Projekt vznikl původně roku 1990 v Americe, za Českou republiku se v roce 2003 připojilo občanské sdružení ROSA a od té doby každoročně v době dnů proti domácímu násilí pořádá v Praze výstavu připomínající tragicky zesnulé

oběti domácího násilí. První výstava proběhla v prostorách Parlamentu ČR, poté na Václavském a Jungmannově náměstí v Praze.

Obrázek č. 1. Z projektu „Tiché svědkyně“

Zdroj : Z fotografií organizace Rosa (www.rosa-os.cz)

4.2.3 Nejznámější kampaně

Kampaň proti domácímu násilí na ženách 2003 -2005

Tuto kampaň proti domácímu násilí vyhlásilo v roce 2003 v rámci své činnosti deset neziskových organizací zabývajících se problematikou násilí vůči ženám. Koordinátorem kampaně bylo občanské sdružení ROSA, dalšími účastníky byly organizace Acorus, Český svaz žen, Magdalenium, Most k životu, Nesehnutí Brno, Ženy bez násilí, Poradna pro ženy v tísní, proFem a Slezská diakonie. Cíle kampaně bylo zvýšení informovanosti o domácím násilí, posílení pozice obětí a řešení nelehké situace dětí, svědků domácího násilí.

V roce 2003 byly ve spolupráci s agenturou McCann Erickson natočeny čtyři televizní spoty zaměřené na snížení tolerance násilí. Spoty byly v průběhu dvou měsíců odvysílány Českou televizí, mediálním partnerem kampaně a také byly podpořeny články v tisku, a to na stránkách deníků Bohemia a Moravia. Součástí kampaně byly internetové stránky s informacemi pro oběti, širokou i odbornou veřejnost, plakáty a letáky.

V roce 2004 se kampaň soustředila především na informování médií a na akce jednotlivých organizací, v rámci kampaně byly též dokončeny dva dokumentární snímky o domácím násilí režiséra T. Kudrny. Vyvrcholením byla společná akce všech zapojených organizací v pražském Činoherním divadle, které se s příspěvkem zúčastnily i známé herečky Ivana Chýlková a Bára Hrzánová.

V roce 2005 kampaň pokračovala další akcí s názvem **Přijďte včas** s cílem zajistit dostupnost informací pro oběti domácího násilí. Kampaň byla opět podpořena Českou televizí, tvůrkyní spotů byla mladá nadějná režisérka Tereza Pospíšilová.

Celá kampaň probíhající dva roky byla velmi úspěšná a zaznamenala velký ohlas médií, především se ale zvýšil počet žen ohrožených domácím násilím, které se rozhodly vyhledat pomoc. Výsledkem spolupráce jednotlivých organizací byl také vznik Kordony – koalice organizací proti domácímu násilí.

Kampaň Bílá stužka – Muži proti násilí na ženách a dětech

S nápadem rozjet kampaň proti domácímu násilí v ČR přišla dokonce i **Liga otevřených mužů** (LOM) podporující sebereflexi a osobní růst mužů v současné společnosti. Jde o to, aby i muži vyjádřili svůj negativní postoj k násilí a nebrali je jako normu. Kampaň je pod názvem The White Ribbon Campaign rozšířena ve více než pětapadesáti zemích celého světa, kolébkou kampaně postavené na duchu komunitní spolupráce je Kanada. Symbolem boje proti domácímu násilí je viditelné nošení bílé stuhy s cílem otevřít diskuzi mezi muži a ženami o násilí na ženách.

Den proti násilí na ženách

Den 25. listopad byl roku 1999 vyhlášen Valným shromážděním OSN jako Mezinárodní den násilí na ženách (International Day of Elimination of Violence against Women). Valné shromáždění přitom vyzvalo vlády jednotlivých zemí, mezinárodní i další organizace, aby v tento den pořádaly akce zaměřené na zvýšení povědomí o problematice násilí namířeného proti ženám. Rozhodnutí o vyhlášení tohoto dne bylo přijato i s ohledem na Deklaraci o eliminaci násilí na ženách z prosince 1993 a na Všeobecnou deklaraci lidských práv i řadu dalších deklarácí.

V České republice je Mezinárodní den proti násilí na ženách připomínán od roku 1995, a to většinou prostřednictvím aktivit neziskových organizací zabývajících se problematikou ženských práv. A vzhledem k tomu, že 10. prosinec byl vyhlášen Mezinárodním dnem

lidských práv, je řada těchto aktivit zahrnována do tzv. „šestnácti akčních dní proti násilí na ženách“.

Problematice domácího násilí se věnují také různé publikace od zahraničních i českých autorů, většinou psychologů, sociologů nebo odborníků v právním poradenství. Některé z nich jsou určeny odborné veřejnosti a pomáhajícím profesím, jiné jsou určeny široké veřejnosti.

Dá se říci, že v posledních letech je otázka domácího násilí hodně diskutována a společnost se jí snaží různými způsoby řešit. Vznikla řada pomáhajících organizací, projektů, kampaní po celé České republice. Nejvíce akcí bylo samozřejmě uskutečněno ve velkých městech - v Praze, Brně a dalších krajských městech, méně již v městech na úrovni bývalých okresů. Nabízí se tedy otázka : **Je dostatečně informováno o problematice domácího násilí i obyvatelstvo menších měst a venkova ?**

Samozřejmě v souvislosti s touto otázkou souvisejí i další otázky : Je věnována dostatečná pozornost také prevenci tohoto patologického sociálního jevu a věnují se jí i intervenční centra a další pomáhající organizace ? Dá se řešit osvěta i na úrovni venkova a menších měst ? A jak je řešena tato problematika v sousedních státech Evropské unie ? Odpovědět na otázky se pokusím v dalších kapitolách této práce.

4.3 Dotazníkové šetření

Ke zjištění situace v malých obcích bylo přikročeno k **mikrosociálnímu průzkumu** sběrem informací v terénu (primární deskriptivní průzkum), a to **formou dotazníkového šetření**.

Předmětem dotazníkového šetření je povědomí občanů malého města o problému domácího násilí. V rámci mého osobního pretestu formou rozhovorů s ženami naší obce se přikláním k **hypotéze**, že povědomí a informovanost obyvatel malého města (či venkova) o této problematice i přes rozsáhlé a nákladné kampaně není dostatečná.

A protože dle provedených výzkumů je 95% partnerského násilí páčáno na ženách, za **objekt** šetření – **cílovou skupinu** jsem vybrala pouze populaci žen, a to respondentky ve věku od 18 let výše, které jsem rozdělila do skupin dle stupně ukončeného vzdělání a zařadila je do tří věkových kategorií.

Místem výběrového šetření je malé město na úpatí Vysočiny Náměšť nad Oslavou, které má i se třemi přilehlými obcemi něco málo přes pět tisíc obyvatel. Leží v údolí po obou stranách řeky Oslavy asi dvacet kilometrů od okresního města Třebíč.

Ženy jako **jednotky zkoumaného souboru** byly vybrány náhodně, snahou bylo pokrýt všechny věkové kategorie a stupně vzdělání respondentek.

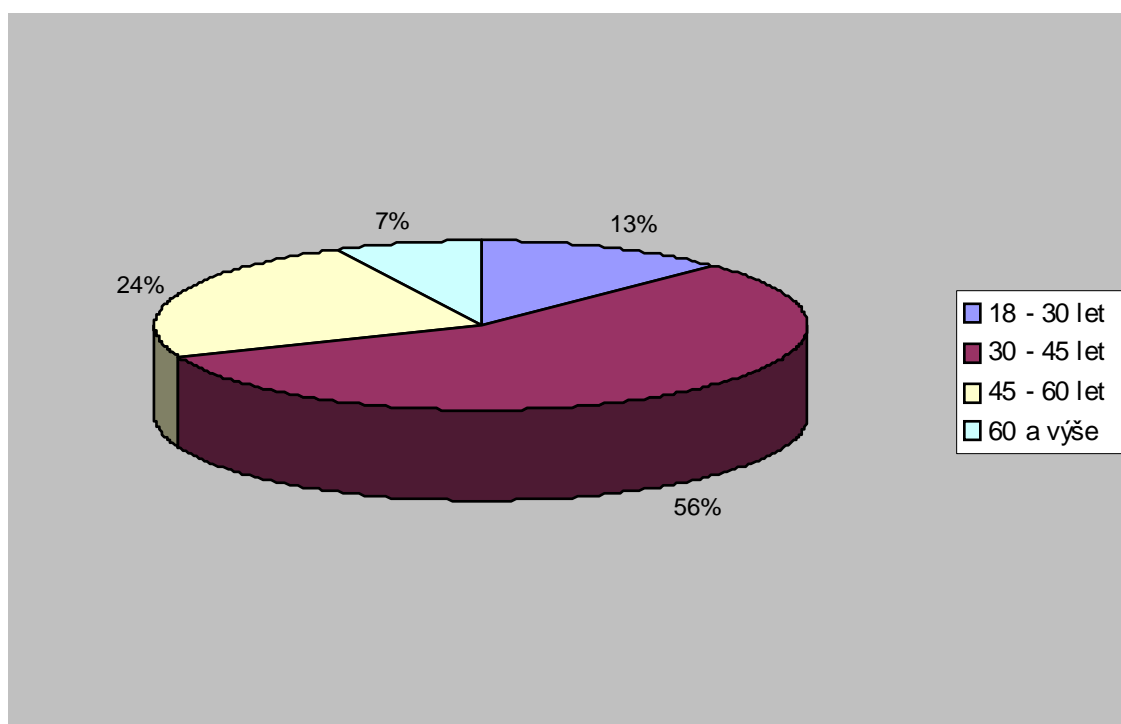
Dotazník

Předkládaný dotazník je anonymní (viz. Přílohy), obsahuje osm otázek, přičemž dvě otázky jsou identifikačního charakteru (věk a vzdělání), šest otázek je tematicky zaměřených. V průběhu průzkumu bylo osloveno 152 respondentek, vyplněných dotazníků bylo vráceno 120, což je dle mého názoru výborný výsledek. Ke zpracování dotazníku je použito programu Excel, pro přehlednost výsledků je využito tzv. výsečového grafu s procentuálním znázorněním odpovědí respondentek.

4.3.1 Výstupy z dotazníkového šetření

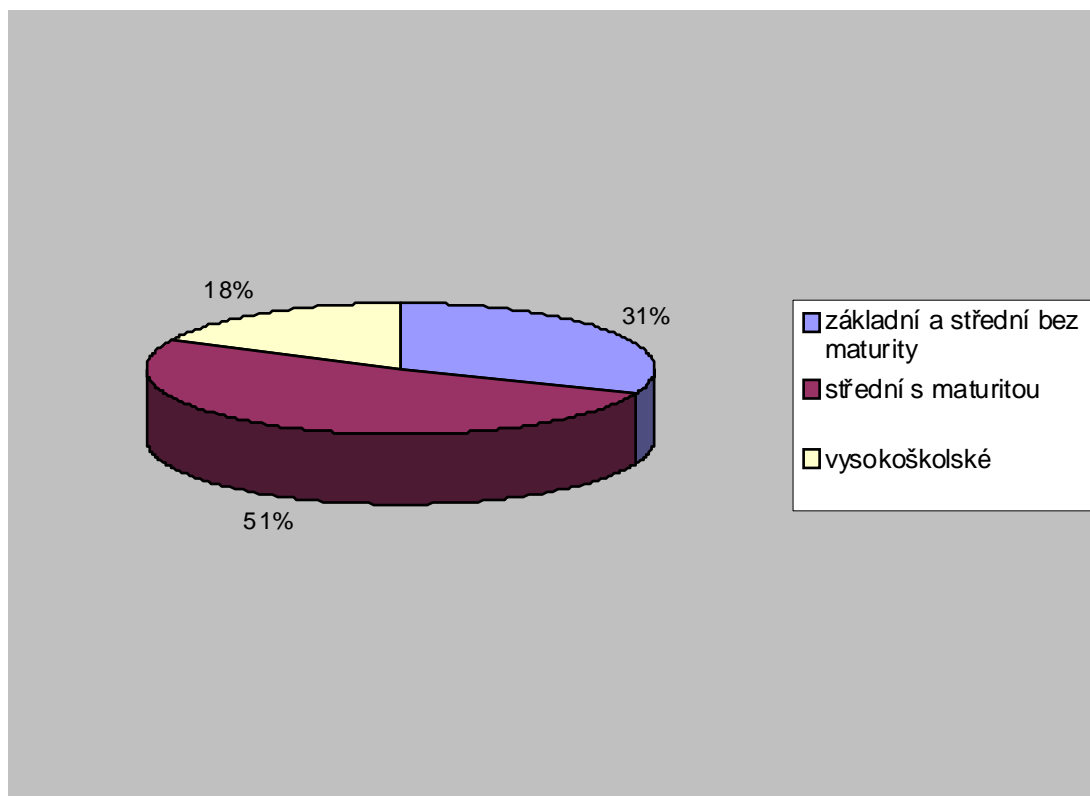
V první části dotazníku byly uvedeny dvě otázky informačního charakteru – vzdělání a věk oslovených žen.

Graf č. 1. Věk respondentek

Pramen : Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Graf č. 2. Vzdělání respondentek

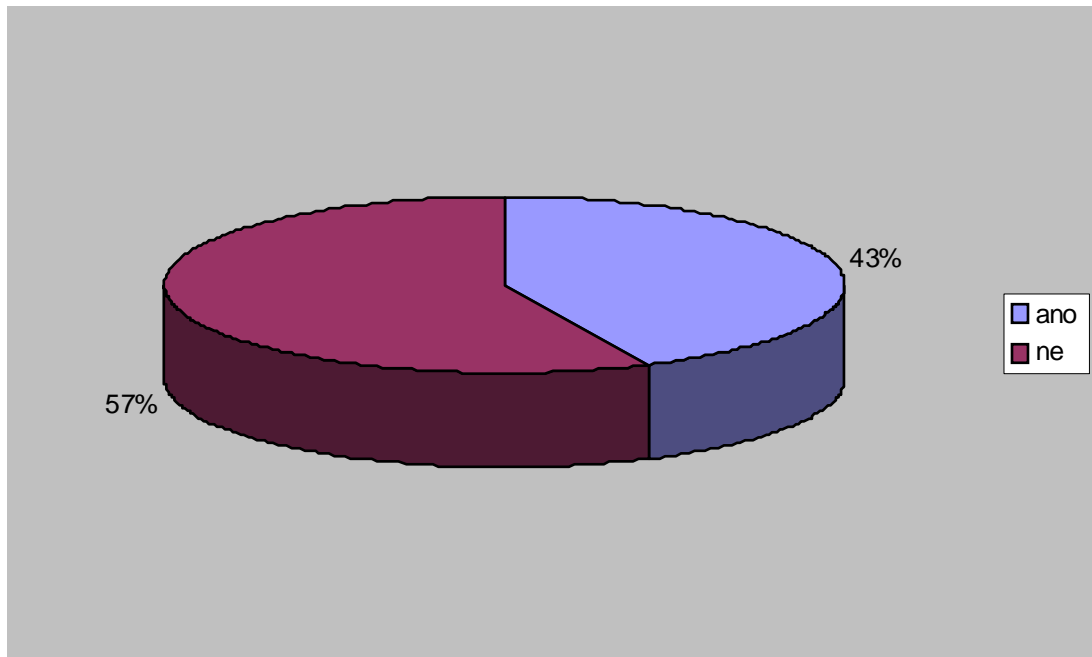
Pramen : Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Ze vzorku 120 respondentek odpovědělo na dotazník 51 % žen se středním vzděláním s maturitou, 31 % žen se základním a středním vzděláním a 18 % žen s vysokoškolským vzděláním. Nejobsáhlejší věkovou skupinou, která na dotazník odpovídala, byly ženy ve věku 30-45 let, z celkového počtu je to 54 %.

Třetí otázka : **Setkala jste se osobně nebo v blízkém okolí s domácím násilím ?**

V položené otázce bylo úkolem zjistit, jak velké procento žen má osobně nebo zprostředkovaně zkušenost s domácím násilím.

Graf č.3. Zkušenost s domácím násilím

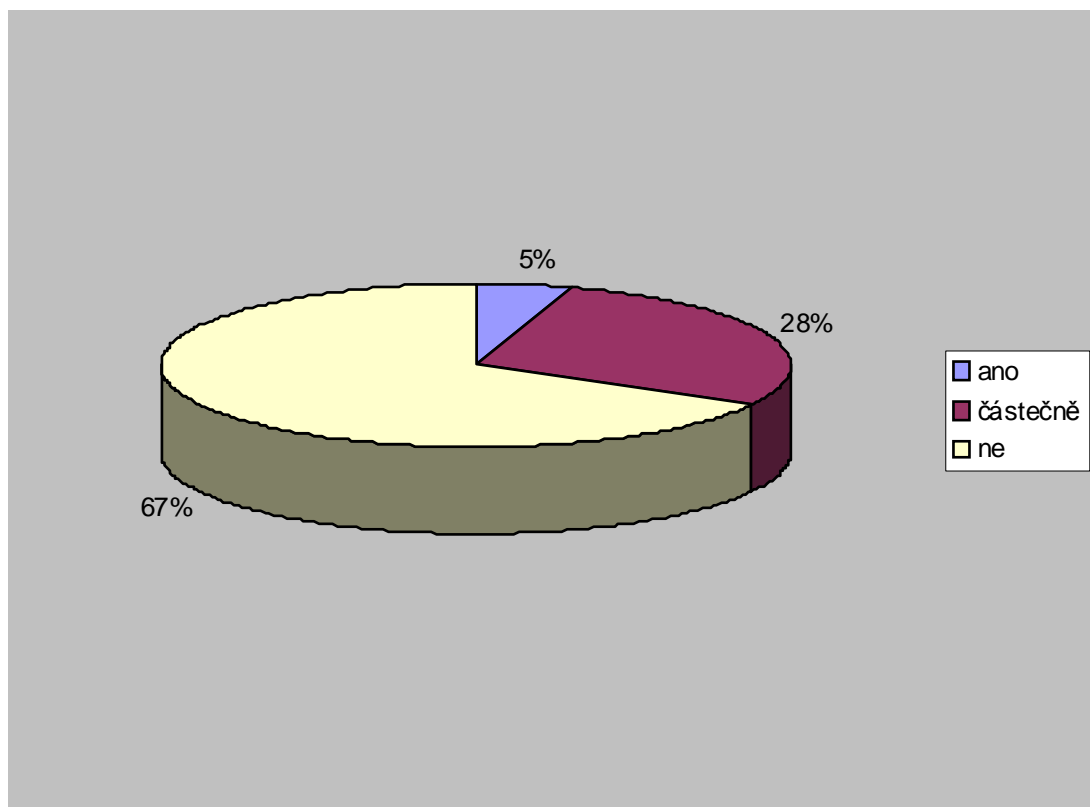

Pramen : Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Z tohoto grafu vyplývá, že osobní či zprostředkovanou zkušenost se zmíněným sociálním jevem má za svůj život 43 % oslovených žen, což se blíží výsledkům výzkumu provedeného v roce 2003 Sociologickým ústavem AV ČR, negativně se vyjádřilo 57 % žen.

Čtvrtá otázka : **Myslíte, že jste o problematice domácího násilí informována dostatečně ?**

Graf č. 4. Informovanost o problematice domácího násilí

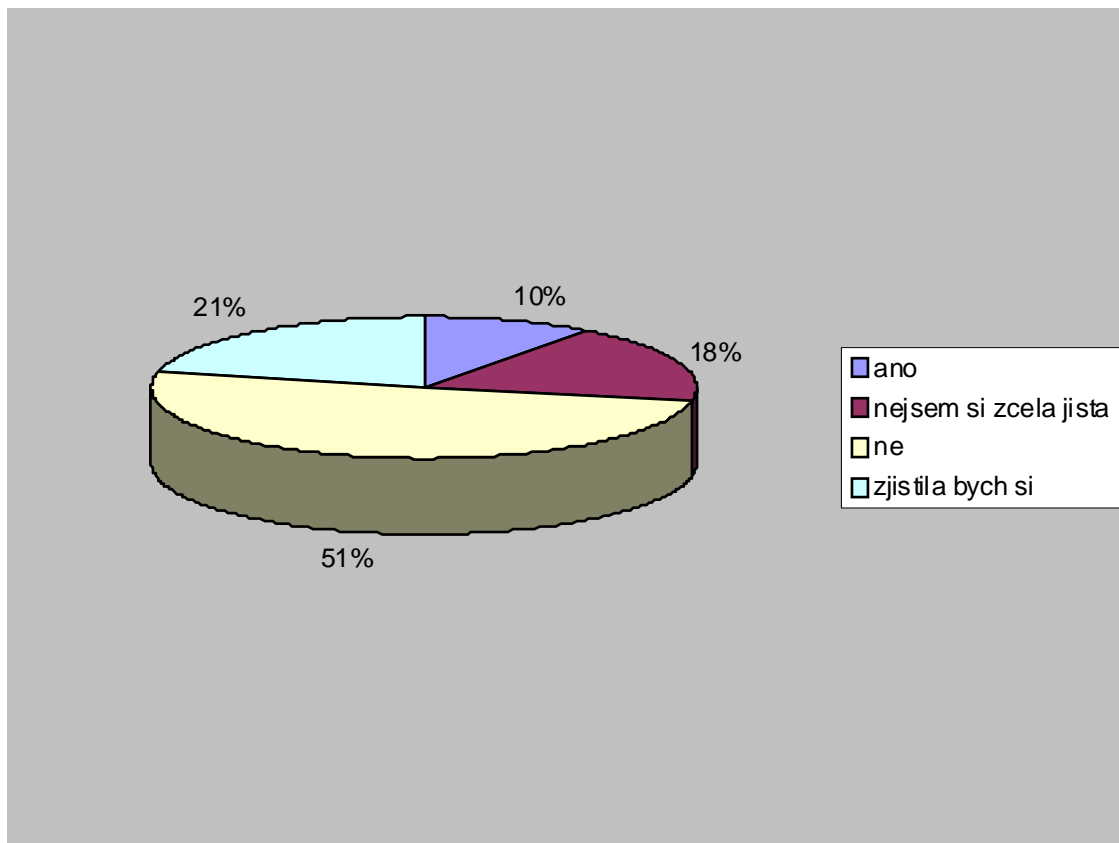

Pramen : Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Jak je patrné z výše uvedeného grafu, na klíčovou otázku dotazníkového šetření odpovědělo záporně 67 % žen, 28 % žen si myslí, že s problematikou jsou seznámeni částečně a pouze 5 % respondentek uvedlo, že jsou informované dostatečně. Celkově z odpovědí respondentek na uvedený dotaz vyplývá, že informovanost o problematice domácího násilí je zcela nedostatečná.

Pátá otázka : **Víte, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc či odbornou konzultaci ?**

Graf č. 5. Znalost místa odborné pomoci

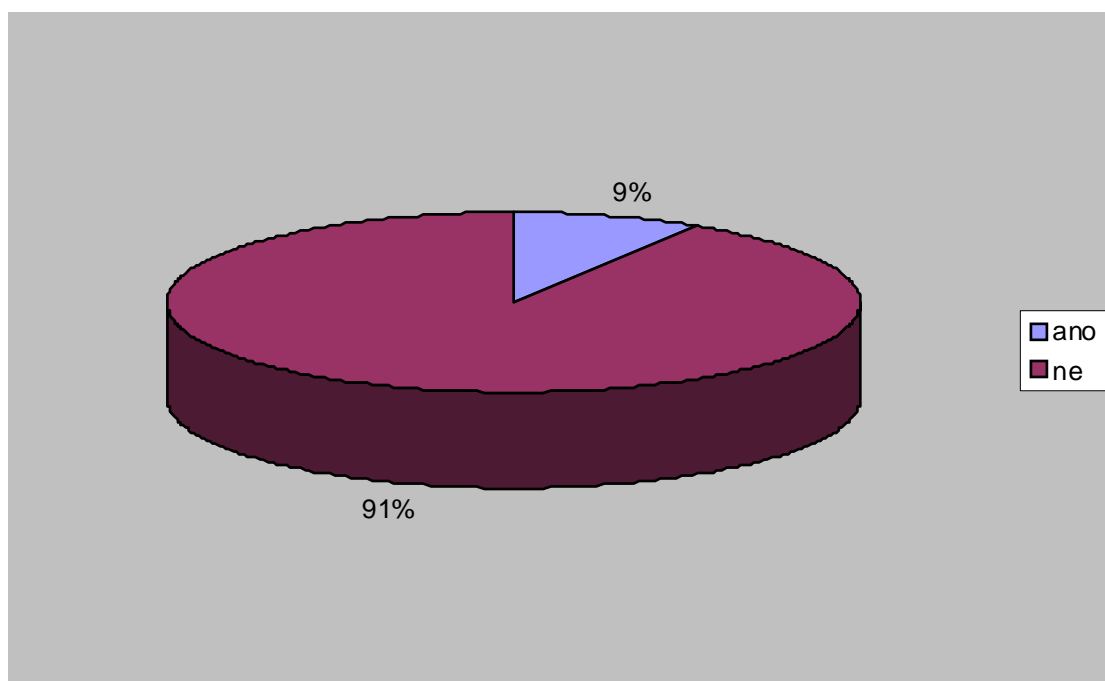

Pramen : Vlastní zpracování dle otazníkového šetření

Velká část oslovených žen – 51 % neví, kde by se v případě potřeby vyhledaly odbornou pomoc, již méně respondentek – 18 % si není zcela jista, kde by pomoc vyhledaly, část žen si myslí, že by si v nutném případě zjistily, kam se s problémem obrátit a pouze v 10 % žen ví, kde pomoc vyhledat. V podstatě je tedy možné konstatovat, že znalost místa odborné pomoci je také na poměrně nízké úrovni.

Šestá otázka : Víte, co je „intervenční centrum“ a kde se nachází ?

Graf č. 6. Znalost pojmu a místa intervenčního centra

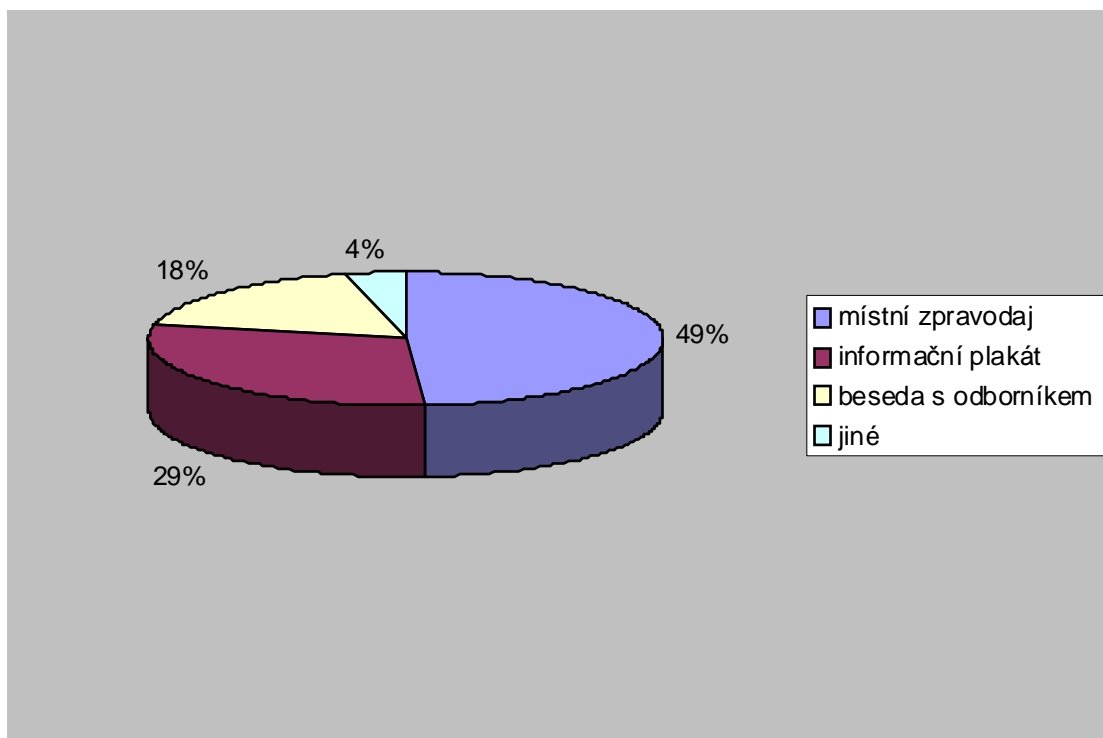
Pramen : Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Pojem intervenční centrum je znám pouze 9 % dotázaných žen, ostatních 91 % odpovědělo záporně, což je výsledek hodný zamyšlení.

Doporučení : Zde je velký prostor k nápravě informovanosti obyvatel v podobě informační kampaně či větší propagaci pro seznámení obyvatelstva s problematikou domácího násilí a následně pomáhajících organizací včetně zmíněného intervenčního centra.

Sedmá otázka : **Které informační prostředky ve vaší obci Vás v souvislosti s problematikou domácího násilí dokážou nejlépe oslovit ?**

Graf č. 7. Nejvhodnější informační prostředky

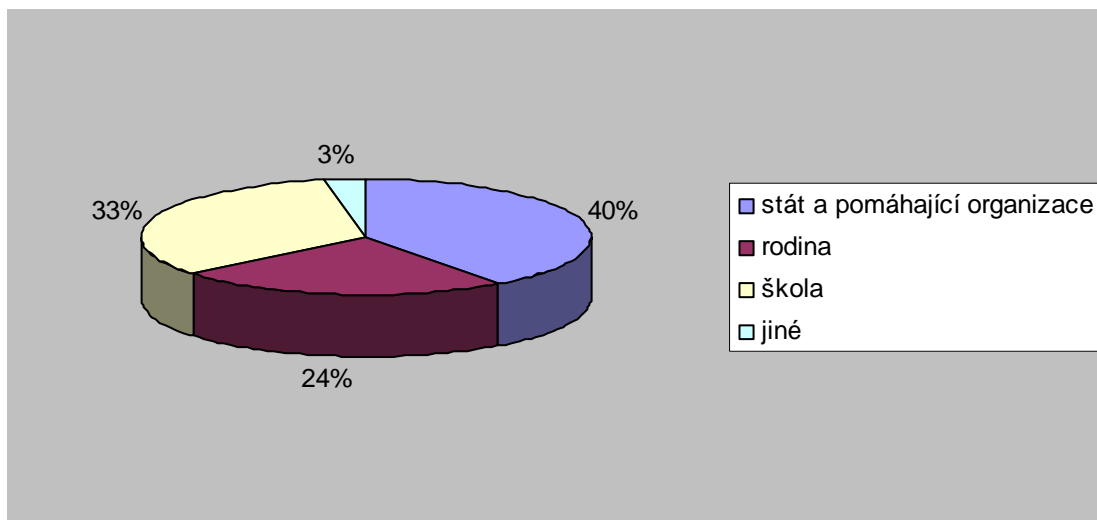

Pramen : Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Velké procento žen – 49 % uvedlo, že v souvislosti s problematikou domácího násilí je nejlépe dokáží oslovit informace zveřejněné v místním periodiku. Také plakát s informacemi na tradičních vývěškových plochách by volila velká skupina žen, a to 29 % z celkového počtu respondentek, zbylých 18 % by volilo besedu s odborníkem. Ve výběru odpovědí nebyly záměrně uvedeny další možnosti, jako např. internet, tisk, televize apod., protože se jedná o hromadné sdělovací prostředky většinou každému dostupné a mým cílem bylo zjistit pouze informační prostředky nejvíce v naší obci využívané.

Osmá otázka : **Důležitým aspektem v boji s domácím násilím je prevence a osvěta. Kdo má v této oblasti podle Vás na společnost největší vliv?**

Graf č. 8. Vliv na prevenci a osvětu

Pramen : Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Z grafu vyplývá, že i když největší vliv – celých 40 % na prevenci a osvětu ve společnosti má podle respondentek dotazníkového šetření stát a pomáhající organizace, významnou úlohu má také získávání informací ve školství – 33 % odpovědí. Téměř čtvrtina respondentek si naopak myslí, že největší vliv na informovanost ohledně problematiky násilí v rodině a partnerských vztazích má rodina sama.

4.3.2 Shrnutí výstupů z dotazníkového šetření

Z provedeného průzkumu názorů žen na problematiku domácího násilí v dotazníkovém šetření se potvrdila počáteční hypotéza, a to, že povědomí obyvatel o tomto negativním sociálním jevu v malé obci není zcela dostatečné. I když se řada žen s domácím násilím ze strany partnera osobně či zprostředkovaně setkala, není dostatečným způsobem informována, jak tuto nelehkou situaci řešit a není si rovněž zcela jista, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc.

Pojem „intervenční centrum“ téměř žádná žena nezná a ani neví, kde se toto centrum pomoci nachází.

V případě informačních prostředků, které ženy na malém městě dokážou nejlépe oslovit, se jako nejvhodnější komunikační prostředek jeví zveřejnění informací v místním zpravodaji, který pravidelně čte velká většina obyvatel městečka a kde jsou zveřejňovány nejdůležitější informace o chodu a záležitostech obce. Asi je také důležitá skutečnost, že článek zveřejněný v periodiku si mohou v klidu nerušeně přečíst a nad zmíněnou problematikou popřemýšlet, v případě potřeby rovněž vyhledat vhodný kontakt na odborné poradenství. Také vhodnou formou zpracované a graficky výrazné informační plakáty s důležitým sdělením jistě upoutají pozornost většiny obyvatel obce. Besedu s odborníkem na dané téma by kupodivu nevolilo až tak velké procento oslovených žen. Lze jen spekulovat, zda se tato forma osvěty ženám nezdá vhodná z důvodu časového vytížení, nebo je pro některé z nich takové téma natolik citlivé či osobní, že nerady řeší tuto problematiku na veřejnosti.

Největší vliv na prevenci a osvětu má dle dotazovaných respondentek stát společně s pomáhajícími organizacemi, poté škola a informace a zkušenosti získané v rodině.

Netroufnu si generalizovat závěry šetření na oblast venkova a menších měst v celé naší vlasti, spíše se pouze domnívám, že výsledky šetření v ostatních malých obcích by byly obdobné, a to z důvodu, že většina kampaní a informačních akcí se týká opravdu pouze velkých měst.

4.4 Činnost Intervenčního centra v kraji Vysočina

Abych zjistila, jakou formou jsou skutečně kontaktováni a seznámeni s problematikou domácího násilí obyvatelé menších obcí, k získání informací jsem se obrátila přímo na intervenční centrum v krajském městě Jihlavě, které je nejbližším pracovištěm zabývajícím se přímou pomocí a poradenstvím pro osoby ohrožené domácím násilím. Součástí činnosti tohoto centra je kromě pomoci ohroženým osobám rovněž zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně - právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.

Toto intervenční centrum je součástí Psychocentra - manželské a rodinné poradny kraje Vysočina, vznikla v souladu s platností zákona č. 108/2006 Sb. a dle zákona č. 29/2007 Sb. a začala fungovat 1. ledna 2007. Služba je financována z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky.

Hlavním cílem centra je napomoci uživatelům vyřešit problematiku domácího násilí pro uživatele přijatelným způsobem, přičemž největší důraz je kladen na podporu aktivního přístupu klienta. Na intervenční centrum se mohou obracet také rodinní příslušníci a blízcí osob, které jsou násilím bezprostředně ohroženi, pomoc je nabízena také těm, kdo jsou obětí tzv. stalkingu ze strany bývalých partnerů nebo osob blízkých. Služba je bezplatná a anonymní.

Pomoc intervenčního centra je nabízena formou :

- telefonické konzultace
- osobní konzultace
- kontakt prostřednictvím e-mailu
- odborného psychologického poradenství
- zprostředkování dalších služeb ohroženým osobám
- sestavení bezpečnostního plánu
- pomoc při vyřizování písemných žádostí a podání

Jedním z vytyčených cílů je také snaha ovlivnit vnímání veřejnosti v oblasti domácího násilí formou přednáškové činnosti pro pracovníky z pomáhajících profesí a informační kampaní pro laickou veřejnost.

Jako formu propagace své činnosti, krizové intervence i psychosociálního poradenství používá intervenční centrum v Jihlavě především informace zveřejněné na svých webových stránkách www.psychocentrum.cz. V rámci preventivních programů uspořádalo několik přednášek pro žáky středních a vysokých škol, vydalo jednoduché informační letáky a brožury, svými odbornými příspěvky se snaží prezentovat i na konferencích pro pracovníky v sociální oblasti.

Bohužel přímá osvěta a informovanost obyvatel venkova i z důvodu nedostatku finančních prostředků je na velmi nízké úrovni, dá se říci, že téměř nulová, týká se tak pouze větších měst na úrovni okresů. I ve výroční zprávě z roku 2011, která hodnotí činnost Intervenčního centra, je uvedeno, že cíle oslovení široké laické veřejnosti nebylo dosaženo, cíl je stanoven i na rok 2012.

4.5 Zkušenosti z ostatních zemí

Ve většině zemí Evropy mají s řešením problematiky domácího násilí již dlouholeté zkušenosti a některá úspěšná řešení této problematiky bychom tak mohli aplikovat i u nás v České republice. Důležitým bodem je **včasné rozpoznání** tohoto negativního jevu ve společnosti, snížení výskytu nových případů v populaci a eliminace rizik pravděpodobného vzniku domácího násilí.

Vypracování analýzy ekonomických a sociálních dopadů má velký význam při vytváření vhodné legislativy a koncepčního řešení této problematiky, protože vhodnými a účinnými opatřeními se dají ušetřit velké finanční prostředky. Oproti tomu nesystematická a nekoncepční řešení navržená bez předchozí důkladné analýzy mohou naopak vést k zbytečnému plýtvání finančními prostředky s mizivým dopadem na řešení zmíněné problematiky.

V zemích Evropské unie jsou v komparaci s Českou republikou učiněna tato další účinná opatření :

V Rakousku, Německu a ostatních zemích Evropské unie je zřízena většinou ministerstvem vnitra nebo jinou státní složkou celostátní **nepřetržitá 24-hodinová bezplatná linka**, kam se oběti násilí mohou kdykoliv obrátit a požádat o pomoc.

Rovněž agresorům je věnována větší pozornost, jsou pro ně pořádány různé **resocializační a terapeutické programy**, přednášky o klidném řešení konfliktů a vztahových dovedností s cílem změnit své postoje a chování.

Ke změně sociálního prostředí a vztahů v rodině a mezi partnery přispívají také různé **komunitní programy a skupiny dobrovolníků**, které se snaží svými aktivitami a jakousi neformální sociální kontrolou preventivně působit na problémové rodiny. Komunitní programy ilustrují výchovný aspekt, k výuce nenásilných interakcí povzbuzujících

vzájemný respekt mezi partnery a budování sebevědomí používají také různé alternativní formy jako např. hry, hudbu, umění apod.

K primární prevenci v oblasti rodinných a partnerských vztahů přispívají svými vzdělávacími programy některé **náboženské instituce**, které již opustily postoj, kdy žena má být za všech okolností poslušná a její povinností je uznávat autoritu svého manžela. Vyspělá společnost tak vyžaduje rovnost nejen mezi partnery v intimních vztazích, ale i ve všech společenských sférách, protože ekonomické a symbolické zdroje jsou základem pro uplatnění moci v rodině, proto ukončení dominance mužů ve společnosti je jeden ze základních kroků primární prevence.

Větší ochrana v mnoha zemích Evropské unie je věnována především **dětem**, které v rodinách s násilnou osobou vyrůstají a stávají se tak svědky domácího násilí. Děti zde například mají možnost setkat se s rodičem – násilníkem v bezpečném prostředí a za asistence odborníka.

Domácí násilí je společností označen za zcela nepřijatelný jev, proto je upřena velká pozornost především k **prevenci**, primární i sekundární se snahou co největšího zapojení veřejnosti do prevence a řešení problematiky domácího násilí. Velký důraz je kladen na vzdělávání a výchovu k rodinnému a partnerskému životu, vzdělávání pracovníků pomáhajících profesí, nabídce sociálních služeb.

Informační kampaně a projekty řízené vládou i jinými pomáhajícími organizacemi jsou pořádány již v primárním školství, kde mají zvýšit povědomí dětí a mládeže o tomto společenském problému a zabránit, aby docházelo k jeho zlehčování. Tyto kampaně se snaží informačně pokrýt nejen velká města, ale i menší obce, vesnice a odlehlé oblasti, kde je informovanost obyvatel obtížnější nejen z hlediska přenosu informací, ale i z hlediska setrvávání v zaběhnutých vzorcích sociálního chování, především historicky zakořeněné genderové nerovnosti.

Důležitým faktem je skutečnost, že země Evropské unie po dlouholetých zkušenostech s problematikou domácího násilí se ji snaží řešit co nejvíce **komplexně s důrazem na interdisciplinární spolupráci** a s ohledem na práva a důstojnost svých klientů. Spolupracující subjekty, ať už z řad zástupců státu, policie, soudu, lékařů, psychologů, soukromých subjektů a dalších se snaží pracovat dle jednotného postupu; samozřejmostí se

jeví vzájemná informovanost a spolupráce mezi všemi složkami s cílem zabránit dalšímu rozvoji a eliminovat násilí ve společnosti.

Z hlediska **ekonomického fungování** kromě financování organizací zřizovatelem je snaha o získání finančních prostředků pomocí dotací, fondů, grantů i různých nadačních příspěvků. Rovněž materiální podpora od větších i drobných dárců bývá přijata s povděkem.

Většina organizací se také věnuje **aktivní propagaci své činnosti**, například v rámci public relations (PR), případně oboustranně výhodného sponzoringu. V praxi je PR systematická, plánovitá činnost s cílem podporovat dobré vztahy s veřejností a vytváření dobrého postoje společnosti k činnosti organizace. V rámci lobbyingu se větší organizace snaží ovlivňovat také významné osobnosti a politické činitele k prezentaci názorů a cílů organizace a snaží se o co největší medializaci ještě donedávna sporadicky diskutovaného tématu domácího násilí s cílem změnit postoj veřejnosti tak, aby domácí násilí bylo považováno a označeno za zcela nepřijatelný sociální jev.

K zajištění finančních prostředků je hojně využíván i **fundraising** jako systematická činnost organizace, jejímž výsledkem je právě získání finančních nebo jiných prostředků na obecně prospěšnou činnost. Oslovenými dárci bývají zpravidla různí sponzoři, firmy, nadace, úřady nebo i jednotliví mecenáši. V rámci fundraisingu mohou být též pořádány benefiční akce nebo odborné přednášky na dané téma se záštitou známé osobnosti. V poslední době organizace v zahraničí, např. v Rakousku a v Německu, prosazují progresivní přístup, kdy člověk, zabývající se fundraisingem, tedy fundraiser, pracuje jako externista. Tento model využívají buď menší neziskové organizace, kterým se nevyplatí zaměstnávat dalšího zaměstnance, organizace, které jsou omezeny co do počtu zaměstnanců, prostoru či mzdových prostředků. Externí fundraiser s rozsáhlou praxí, znalostmi finančních zdrojů a vytvořenými kontakty umožňuje přístup k dalším zdrojům a znalostem z praxe; navíc nezatěžuje rozpočet ani lidské zdroje organizace, přičemž řízení a rozhodování stále zůstává v rukou organizace.

4.6 Informační kampaň v malém městě

Jak již bylo v této práci uvedeno v kapitole č. 4.3, informovanost a povědomí obyvatel malého města Náměště nad Oslavou o problematice domácího násilí je značně nedostatečná. Proto je třeba občany na tuto problematiku upozornit a netolerovat ve společnosti ještě stále časté případy fyzického a psychického ponižování nejen u žen, ale stále více u seniorů, dětí, osob s handicapem a podobně. K tomu, aby se naše společnost s tímto negativním jevem dokázala úspěšně vypořádat, je třeba o domácím násilí mluvit, diskutovat, netolerovat je, a to nejen formou rozsáhlých a nákladných kampaní ve velkých městech, ale i v menších městech, obcích, vesnicích tak, aby byli s problematikou seznámeni všichni občané a měli přístup k informacím, jak domácímu násilí úspěšně čelit.

Ke zvýšení povědomí obyvatel naší obce proto doporučuji uspořádání jednoduché informační kampaně formou uvedení článku o problematice domácího násilí v místním periodiku a zároveň instalaci vhodně a poutavě provedených informačních plakátů na obvyklých vývěskových plochách v obci. Vývěskové plochy jsou majetkem obce, instalaci a vylepování plakátů zajišťuje informační středisko spadající pod místní obecní úřad. V katastru obce je deset velkých vývěskových ploch a několik informačních vitrín, slouží jak pro potřeby obce, tak za poplatek pro komerční účely.

Cílem kampaně je zajistit dostupnost informací a kontaktů ohroženým osobám, prohloubit povědomí obyvatel o problematice domácího násilí a zvýšit netoleranci vůči němu.

Pravděpodobný rozpočet kampaně dle zjištěné cenové nabídky:

Tabulka č. 2. Rozpočet informační kampaně

Položka rozpočtu	Cena
Zveřejnění článku v periodiku, 2 str. textu	2.400 Kč bez DPH
Návrh informačního plakátu	2.000 Kč bez DPH
Vytištění plakátů, A2/100 ks	1.700Kč bez DPH
Umístění plakátů na vývěskové plochy	1.200 Kč bez DPH / 1 měsíc
Celkem	7.300 Kč bez DPH

Pramen : vlastní zpracování dle zjištěných kalkulací

Nejnižší nabízené množství plakátů v běžném provedení z vybrané tiskárny je sto kusů, menší počet se z finančních důvodů nevyplatí, protože cena za výtisk je téměř stejná. Proto eventuelně budou zbylé plakáty v rámci informační kampaně nabídnuty např. školám, místním firmám a obecním úřadům v okolních obcích, případně organizacím poskytujícím pomoc ohroženým osobám. Tak bude kampaň rozšířena i mimo naši obec a potřebné informace se tak dostanou většímu počtu obyvatel.

Rozpočet na tuto informační kampaň dle mého názoru není vysoký, přesto jsem zjišťovala, zda - li by se dalo nějakým způsobem cenu nákladů snížit.

V místní základní umělecké škole jsem oslovila pana učitele výtvarného oboru a požádala jej o pomoc s realizací návrhu plakátu s tematikou domácího násilí. Společně s mladými výtvarníky tak bylo v rámci výuky vytvořeno několik zajímavých návrhů, z nichž byl vybrán jeden nejlépe tematicky a výtvarně zpracovaný. Všechna vytvořená díla žáků základní umělecké školy pak budou po společné dohodě před letními prázdninami vystavena v rámci každoroční výstavy této školy v městské výstavní síni na Masarykově náměstí pod jednotným názvem „Za trochu lásky šel by světa kraj?“ S poetikou známého básníka Jaroslava Vrchlického téma vystavených prací záměrně nekoresponduje, naopak otazníkem na konci verše je vyjádřen rozpor v mezilidských vztazích, který může právě problémem domácího násilí vyvrcholit. A za posledním dílkem se zmíněnou tematikou je navrženo umístění výstižného nápisu „NE domácímu násilí“ společně s odkazem na webové stránky s informacemi zabývajícími se touto problematikou. V podstatě bez jakýchkoli finančních prostředků je tak nad rámec plánované informační kampaně vytvořena dle marketingové komunikace v rámci public relations událost (event) – konkrétně výstava zaměřená tematicky na problém domácího násilí a doufám, že některé z návštěvníků jistě osloví.

Obrázek č. 2. Informační plakát

Zdroj : Vlastní zpracování dle návrhu žákyně ZUŠ v Náměšti n. Osl. Petry Mrňové.

V souvislosti s uveřejněním článku v místním zpravodaji byly osloveny pracovnice městského kulturního centra, které mají na starosti vydávání a zveřejňování informací v místním periodiku s názvem Náměšťské listy. Tento zpravodaj vychází pravidelně každý měsíc a mezi místními obyvateli je značně oblíben. Po vysvětlení záměru uveřejnit informační článek o problematice domácího násilí i s kontakty na pomáhající organizace bylo se souhlasem městského úřadu nabídnuto zveřejnění tohoto článku zcela zdarma. Také nájem za použití vývěskových ploch je po dohodě se zastupiteli obce zdarma – pro veřejně prospěšnou záležitost lze požádat obecní úřad o odpuštění poplatků za využití plakátovacích ploch a vývěskových vitrín.

V důsledku nových skutečností pak rozpočet pro informační kampaň vypadá takto :

Tabulka č. 3. Nový rozpočet informační kampaně

Položka nového rozpočtu	Cena
Zveřejnění článku v periodiku, 2 str. textu	0 Kč
Návrh informačního plakátu	0 Kč
Vytištění plakátů	1.700 Kč bez DPH
Umístění plakátů na vývěskové plochy	0 Kč
Celkem	1.700 Kč bez DPH

Pramen : vlastní zpracování dle nově zjištěných nabídek

Dále jsem ještě zjišťovala u kompetentního pracovníka vybrané tiskárny, jestli by nebylo možné snížit cenovou nabídku za realizaci a tisk plakátů. Dle jeho sdělení tu možnosti ke snížení ceny jsou, zejména pro účely neziskových organizací a veřejně prospěšných činností. Vysvětlením záměru realizace kampaně lze tedy využít jiné – nižší ceny než pro běžné komerční kampaně.

Pokud by se však našel nějaký vhodný sponzor, případně více dohromady, kteří by zafinancovali i vytištění plakátů, byla by celá informační kampaň v podstatě zadarmo.

Jako součást kampaně by se dala ještě navrhnout tematická beseda s odborníkem (pracovník intervenčního centra, pomáhající organizace, psycholog), např. v rámci pravidelných schůzek místního svazu žen, v mateřském centru a podobně. V rámci výuky 2. stupně na základní školy by bylo vhodné seznámit s problematikou i žáky místní školy,

samozejmě přiměřeným způsobem vzhledem k věku a rozumovým schopnostem, případně oslovit také jejich rodiče.

4.7 Doporučení vyplývající z informační kampaně

V předchozí kapitole jsem naznačila, že informační kampaň a osvěta se dá dělat i s nízkými finančními prostředky, a přesto může být zajímavá a prospěšná..

Velmi efektivní a zároveň i ekonomicky přijatelný prostředek propagace představuje public relations. Základem je aktivní publicita, ať už v případě tiskových zpráv, článků v novinách či jiných tiskovinách, propagačních materiálech. Také organizování událostí (events) může zajímavým způsobem přesvědčit občany, přinést jim nové informace, poznatky a jiné pohledy na diskutované téma. Právě na tyto formy propagace by se mohly organizace působící v oblasti domácího násilí zaměřit a zároveň si osvojit principy marketingové komunikace a řídit se jimi.

Za úvahu by stála i spolupráce s externím fundraiserem, jak je tomu v zahraničí u menších organizací běžné, a to k zajištění financí potřebných pro lepší propagaci a činnost organizace a zároveň pořádání odborných přednášek pro širokou veřejnost či různých benefičních programů za podpory veřejně známých osobností.

V zemích Evropské unie je rovněž výraznou složkou v boji s domácím násilím zapojení dobrovolníků (voluntaries) a v rámci komunitních programů je snaha o jakousi neformální kontrolu problémových jedinců, rodin i vztahů s cílem vytvořit bezkonfliktní prostředí ve svém okolí. Také spolupráce s náboženskými institucemi, hlavně v meších městech a vesnicích, kde je přece jen tradičně více věřících osob, se zdá být dobrým řešením.

5 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zmapování obecných informací o problematice domácího násilí a navržení dalších účinných opatření ke zmírnění problematiky domácího násilí v naší společnosti.

V teoretické části byla srozumitelně popsána a vysvětlena základní fakta a specifika, která tento negativní jev provází a jsou pro něj charakteristická, zároveň byla popsána metoda k rozpoznání a vyhodnocení rizik hrozby násilí v partnerských vztazích.

V praktické části jsem se zaměřila na zhodnocení opatření na ochranu před domácím násilím v České republice a vytyčila jsem nejdůležitější účinné prostředky proti domácímu násilí používané i v jiných zemích Evropské unie. Na základě výsledků dotazníkového šetření v malém městě jsem navrhla jednoduchou informační kampaň v této obci a doporučila další opatření k řešení problematiky domácího násilí v naší společnosti.

Z hlediska následků i z pohledu četnosti výskytu patří domácí násilí také v České republice k alarmujícím celospolečenským problémům. Povinnost řešit tuto problematiku vyplývá pro naši zemi z mezinárodních úmluv přijatých v rámci OSN, zvláště z Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen. Nejnebezpečnější na celé problematice je především skutečnost, že zasahuje celý rodinný systém. Jeho obětí se stávají nejen ženy, ale často i děti, u kterých způsobují různá traumata, s nimiž se poté těžko vyrovnávají. Ze skutečností uvedených v této bakalářské práci vyplynulo, že k předcházení dalšího rozvoje domácího násilí či zmírnění jeho dopadů na postižené osoby, je důležité včasné rozpoznání násilí v rodině a následné okamžité vyhledání odborné pomoci. V boji s domácím násilím je tak třeba působit interdisciplinárně a systematicky na všechny příčiny jeho vzniku, které existují v různých rovinách. V rámci makrosystému je to vzdělávání, informační kampaně a aktivity, v rámci exosystému, zahrnujícího vztahy jednotlivých mezosystémů a komunikaci širšího okolí jedince, je to např. působení na pracovníky pomáhajících profesí, vytvoření efektivních sociálních sítí a podobně. Z hlediska mikrosystému jde o výchovu k rodinnému a partnerskému životu a v rovině psychologické pak o práci nejen s oběťmi domácího násilí, ale i s osobami páchajícími toto násilí, tedy agresory - formou fakultativní nebo obligatorní účasti v terapeutických a resocializačních programech. Systematický koncepční přístup by měl přispět i k rozšíření nabídky sociálních služeb, a to na celém území České republiky.

Rovněž vypracování zevrubné analýzy ekonomických a sociálních dopadů domácího násilí v České republice a zpracování výsledků v relevantní, reliabilní výstupy a následné co nejefektivnější využití těchto výstupů by mohlo být odrazem pro další konkrétní kroky, ať už po stránce dalších legislativních úprav, rozšíření sociálních služeb či dalších významných opatření. Také další zkušenosti ostatních zemí při řešení této problematiky uvedené v kapitole 4.5 jsou dobrým východiskem pro práci a realizaci dalších účinných opatření v boji s domácím násilím. Názorným příkladem je zavedení bezplatné telefonické linky, kdy je zajištěn přístup k pomoci i těm osobám, které volně nedisponují vlastními finančními prostředky, nemohou používat vlastní telefon nebo se ocitly v nouzi.

Celkově je nutné zaměřit se především na **prevenci**. Je rozhodně lepší problémům předcházet, než je pak složitě řešit. Kromě zmírnění projevů samotného násilí má prevence i pozitivní ekonomický dopad, protože je vždy levnější než následné řešení důsledků domácího násilí. Proto je tolik důležité jasně a srozumitelně popsat problematiku domácího násilí, seznámit s ní co možná nejširší veřejnost a zvýšit citlivost společnosti vůči tomuto jevu. Prevence by tedy měla být zaměřena hlavně na eliminaci rizik pravděpodobného vzniku domácího násilí a snížení výskytu nových případů v populaci. V podstatě neúčinnějším prostředkem se jeví pečlivý a uvážlivý výběr životního partnera a budování dobrého rodinného zázemí, upevňování kvalitních příbuzenských či přátelských vazeb a hlavně tolerance v mezilidských vztazích. Správná výchova dětí a mládeže k životu bez násilí je proto velmi důležitá. Také sebeúcta, sebedůvěra a budování sebehodnoty je důležitým prvkem práce na sobě samém.

Na konci této bakalářské práce si dovoluji konstatovat, že vytyčeného cíle práce bylo dosaženo a doufám, že bude alespoň malým přínosem v boji proti domácímu násilí jako negativnímu fenoménu dnešní společnosti.

6 Použité zdroje

Odborná literatura

1. BURIÁNEK, J; KOVAŘÍK, J. *Domácí násilí*, Vyd.1. v Praze : Triton, 2006, 108 s. ISBN 80-7254-914-6
2. CONWAYOVÁ, L.H. *Domácí násilí*. Vyd. 1. v Praze : Albatros, 2007, 234 s. ISBN 978-80-00-01550-7
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Vyd. 1. v Plzni : Aleš Čeněk, 2004, 431 s. ISBN 80-86473-86-4
4. ČÍRTKOVÁ, L.; ČTVRTNÍK, J.; VITOUŠOVÁ, P. *Znaky a tendence domácího násilí v České republice*. Vyd. v Praze : Bílý kruh bezpečí, 2006
5. GABURA, J.; PRUŽINSKÁ, J. *Poradenský proces*. Vyd. 1. v Praze : Sociologické nakladatelství, 1995, 148 s. ISBN 80-85850-10-9
6. GIDDENS, A. *Sociologie*. Vyd. 1. v Praze : Argo, 1999, 596 s., ISBN 80-7203-124-4
7. HUŇKOVÁ, M. *Domácí násilí z pohledu českého práva – ženská práva jsou lidská práva*. Vyd. 1. v Brně : Nesehnutí, 2002, 16s. ISBN 80-903228-0-8
8. HUŇKOVÁ, M.; VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. Vyd. 1. Stráž pod Ralskem : Justiční akademie ČR, 2004, 248 s. ISBN 80-86067-281-61-0
9. KRÁLÍČKOVÁ, Z.; DAVID, R. *Rodinné bydlení a domácí násilí*. Právní fórum, Praha, ČR : Aspi, od s. 429-436, 8 s., ISSN 1214-7966
10. LOVAŠ, I. *Agresia a násilie*. Vyd. v Bratislavě : Ikar, 2010, 197 s. ISBN 978-80-551-1752-2
11. MACH, J.; ŠMOLKA, P. *Když nás trápí někdo blízký*. Vyd. 1. v Praze : Portál, 1999, 176 s. ISBN 80-7178-337-4
12. MARREVA, A. *Nenechte si ubližovat*. Vyd. 1. v Praze : Portál, 2002, 264 s. ISBN 80-7178-510-5
13. MARVANOVÁ, B.; VARGOVÁ, B.; POKORNÁ, D.; TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Vyd. v Praze : Lindt, 2008, 160s. ISBN 978-80-96131-76-4
14. PIKÁLKOVÁ, S. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003*. Vyd.1. v Praze : Sociologický ústav AV ČR, 2004, 152 s. ISBN 80-7330-054-0
15. ROY, M. *Battered Women: A psychological Study of Domestic Violence*. New York : Van Nostrand Reinhold, 1977, 334 p. ISBN-10 : 0442272014

16. ŠEDIVÁ, M.; ŠEVČÍK, D. a kol. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Vyd. v Praze : Bílý kruh bezpečí, 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0
17. ŠEVČÍK, D.; ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Domácí násilí*. Vyd. v Praze : Portál, 2011, 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2
18. ŠPATENKOVÁ, N. *Jak řeší rodinné krize moderní žena*. Vyd. v Praze : Grada Publishing, 2006, 145 s. ISBN 80-247-1567-8
19. VOŇKOVÁ, J.; HUŇKOVÁ, M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Vyd. v Praze : ProFem, 2004, 194s. ISBN 80-239-2106-1
20. WALKER, L. E. *The battered Woman Syndrome*. New York : Springer, 1984, 255 pp.

Internetové portály

1. ROSA. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci*. [online]. 2006, [cit. 21.května 2011]. Dostupný z www :
http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/zlom_manual.pdf
2. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Pomoc obětem trestných činů v ČR*. [online]. 2009, [cit. 12.11.2011]. Dostupné z www :
www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/
3. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Odhad rizika hrozby*. [online]. 2007, [cit. 23.11.2011]. Dostupné z www :
[http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/r85./](http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/r85/)

7 Seznamy

1. Seznam obrázků
2. Seznam tabulek
3. Seznam grafů

1. Seznam obrázků

1. Z projektu „Tiché svědkyně“
2. Informační plakát

2. Seznam tabulek

1. Počet vykázaní v České republice za rok 2011
2. Rozpočet informační kampaně
3. Nový rozpočet informační kampaně

3. Seznam grafů

1. Věk respondentek
2. Vzdělání respondentek
3. Zkušenost s domácím násilím
4. Informovanost o problematice domácího násilí
5. Znalost místa odborné pomoci
6. Znalost pojmu a místa intervenčního centra
7. Nejvhodnější informační prostředky
8. Vliv na prevenci a osvětu

8 Přílohy

1. Dotazník pro ženy
2. Návrh plakátu
3. Post scriptum

DOTAZNÍK pro ženy

Vážené ženy,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění tohoto krátkého anonymního dotazníku, který bude využit při zpracování bakalářské práce na téma „Domácí násilí – negativní sociální jev“.

Domácí násilí – zpravidla se tak označuje týrání a násilné jednání, které se odehrává mezi blízkými osobami ve společné domácnosti. Může se jednat o fyzické, psychické nebo sexuální násilí, ke kterému dochází opakovaně, je dlouhodobé a ze strany násilné osoby získává na intenzitě.

Prosím, správnou odpověď **zakroužkujte**. Děkuji.

1. Věk :	18 -30	2. Vzdělání :	základní
	30 -45		a stř. bez maturity
	45 -60		střední s maturitou
	60 a výše let		vysokoškolské

3. Setkala jste se osobně nebo v blízkém okolí s domácím násilím ?

ano ne

4. Myslíte, že jste o problematice domácího násilí informována dostatečně ?

ano částečně ne

5. Víte, kam se případě potřeby obrátit o pomoc či odbornou konzultaci ?

ano nejsem si zcela jista ne zjistila bych si

6. Víte, co je „intervenční centrum“ a kde se nachází ?

ano ne

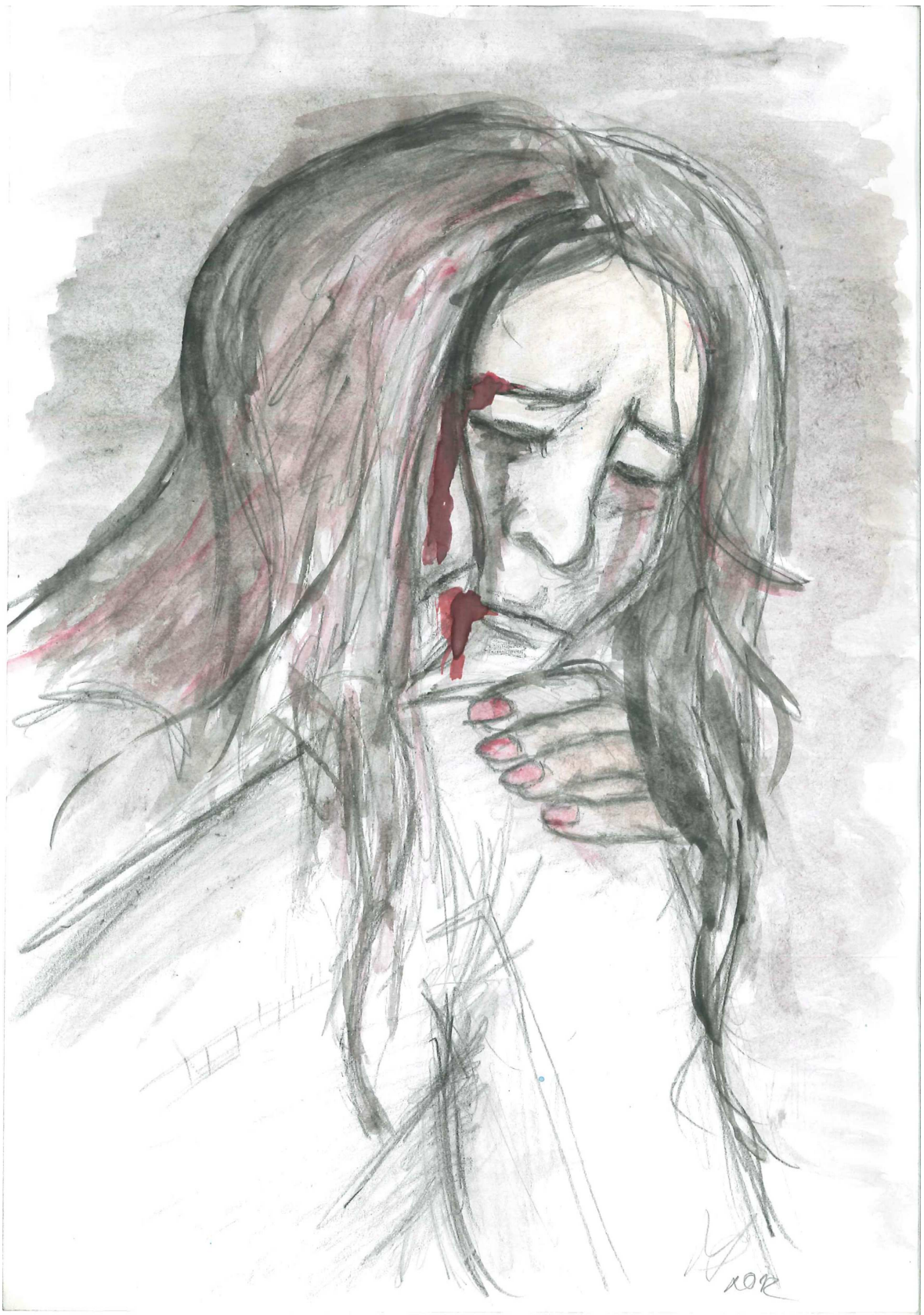
7. Které informační prostředky ve Vaší obci Vás v souvislosti s problematikou domácího násilí dokážou nejlépe oslovit ?

místní zpravodaj informační plakát beseda s odborníkem jiné

8. Důležitým aspektem v boji s domácím násilím je prevence a osvěta. Kdo má v této oblasti podle Vás na společnost největší vliv ?

stát a pomáhající organizace škola rodina jiné

Příloha č.2

Zdroj : Návrh žákyně ZUŠ v Náměšti n. Osl. Petry Mrňové.

Příloha č.3

Post scriptum :

Za trochu lásky

Jaroslav Vrchlický

Za trochu lásky šel by světa kraj,
šel s hlavou odkrytou a šel by bosý,
šel v ledu, ale v duši věčný máj,
šel vichřicí, však slyšel zpívat kosy.
Za trochu lásky šel by světa kraj
jak ten, kdo zpívá u dveří a prosí.